

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

גיליון חג
מורחב

צריך להתבונן, לדעת מה צריך לתקן בנפשנו, לקראת השנה הבאה עלינו לטובה. תשפ"ה עולה 785. בגימטריא חכמה-גבורה-מלכות. הספירות הן כמו צינורות שדרכם ה' מאיר את האור שלו. צריך את החכמה עם הגבורה, כאשר התכלית האמתית היא מלכות – מלכות בית דוד, משיח, גאולה, מלכות שמשפיעה לכל העולם, לכל העולמות התחתונים, מגיעה לכל מקום, עד ל"וְהָיָה הוֹי' לְמִלָּה עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיֶה הוֹי' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד"

[מתוך השיעור 'חכמה וצנועה']

ראש־השנה – האזינו תשפ"ה

ראש השנה – האזינו ה'תשפ"ה

34 **הסיפור החסידי**

תכף יבוא
סיפור לראש השנה

35 **הניגון החסידי**

ניגון מספר 554
מכ"ה אלול תשפ"ג

36 **מענות ותשובות**

תשובות הרב לשואלים
מכתב לאסירי ציון
ופעילות ציבורית מול שלום בית

37 **פאָזור ל'עצבים**

זֶה הַיּוֹם תַּחֲלֵת מַעֲשֵׂיךָ
רְזִי יִגְלֶה לָנוּ מְתֵי בְּאֵמַת נְבָרָא הָעוֹלָם

04 **שפה ברורה**

הכנה לשנה החדשה
סוד הגאולה והמהפכה הרביעית

26 **הכמה וצנועה**

תיקון הבת-המלכות בשנת תשפ"ה
מעלות הבת הטובה ובניין המלכות
בעשרת ימי תשובה

18 **"ויגבה"**

תיקון המשפט בדרך לגאולה
עיון בתפילות הימים הנוראים
וחיסול מלך צור

26 **סוד עשרת ימי תשובה**

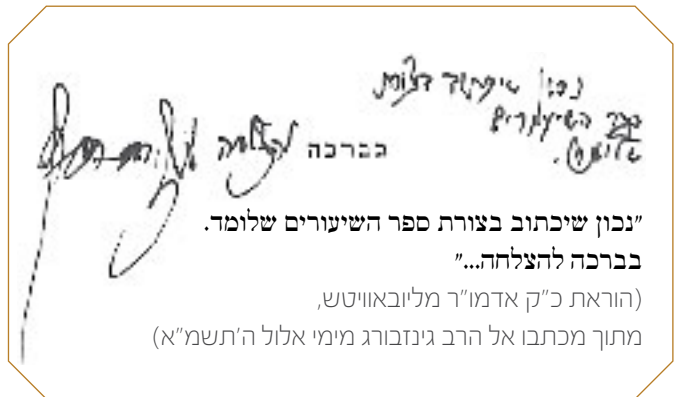
עשרה עומקים ועשרת הדברות
כוונה מיוחדת ל"שיר המעלות"
ממעמקים" של עשרת ימי תשובה

32 **דיבורי הצדיקים**

אהבת שלום האזינו
שמיעה מעוררת נביעה

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ'צ' אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווח

הקדמת המערכת

שנה טובה ושבת שלום לכל בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם. לפניכם גליון נפלאות מורחב וחגיגי לראש השנה תשפ"ה ופרשת האזינו, מלא בכל טוב לשנה טובה ומתוקה.

מה בגליון החג?

ארבעה שיעורים בחלקו הפותח של הגליון: **שיעור קצר** שהוא מכתב ברכה לספר החדש **על המהפכה הרביעית** [ועוד חזון למועד להרחיב על כך], **שיעור טרי על תיקון הבת-מלכות** מבת מצוה לנכדת הרב, **שיעור** מעשי"ת תשפ"ב **על תיקון המשפט** בדרך לגאולה ושיעור על **כוונת עשרה עומקים** משבת תשובה אשתקד.

השיעור הראשון – **שפה ברורה** – הינו **מכתב ברכה** שכתב הרב **לספר החדש** על ארבע מהפכות [שאנו מקווים שעד שאתם קוראים את השורות האלה הוא יצא ממכש הדפוס]. בשיעור פותח הרב עם **רמז לשנה החדשה** ועם עבודת ה' הנלמדת מכך ובפרט ביחס למהפכה הרביעית, כנבואת צפניה "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם הוי' לעבדו שכם אחד".

בשיעור השני – **חכמה וצנועה** – שיעור **בת מצוה** בחיק המשפחה שהיה גם **השיעור הראשון שצולם ושודר** מאז הניתוח של הרב [כן ירבו...] מלמד הרב רמזים עיקריים לשנה הבאה עלינו לטובה, **תהא שנת פה**, שנה של **חכמה גבורה-מלכות**, מתוך דגש על כוחה המיוחד של הבת החכמה והצנועה.

השיעור השלישי – **"ויגבה"** – הוא שיעור **מחלוקת לעקאח לתלמידי מוסדות החינוך** משנת תשפ"ב ובו מתבונן הרב **במטבע התפילה של ימים נוראים** בברכת **המלך הקדוש**, תוך עיון בהופעות המילה "ויגבה" בתנ"ך עד לתכלית **תיקון המשפט אצל מלך המשיח**. שימו לב לחיסול המיוחד בלבנון שנרמז בשיעור...

השיעור החותם את חלקו הראשון של הגליון – **סוד עשרת ימי תשובה** – הוא ביאור **כוונת תיקון עשרת העומקים** שבמזמור "שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'" שאנו מוסיפים בעשרת ימי תשובה, תוך הקבלה לעשרת הדברות. **כוונה פשוטה המעוררת לתשובה**. אל תפספסו.

כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה ושבת שלום ומבורך,

המערכת

סדר הלימוד **לשבוע יוהכ"פ** הבעל"ט:

נ"ך יומי – משלי פרקים יח-כד; **משנה** – בבא קמא פרק ד.

שפה ברורה

אחד^א, יום מתן תורה הוא "יום הַקֶּהֶל"^ב, וכל ישראל שרים ב"מקהלות" את התורה־השירה ("אמרי שפר" – פה שר).

"ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה" – אחרי שקוראים בספר התורה, הר שפר־ספר, צריך להגיע לחרדה, שהרי מתן תורה נמשך בכל הלומד תורה באמת, "מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע"^ג. בפרט, החרדה קיימת כאשר באים לחולל מהפכה בלימוד התורה עצמו, ובמיוחד כאשר באים להאיר את אור התורה לכל העולם כולו, "יפוצו מעִיִּנְתֶּיהָ חוֹצָה"^ד (המעין עצמו מגיע החוצה ממש), אז מתעוררת חרדת־קדש משופרו של משיח, "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל" (מפסוקי שופרות).

הסוד הצפון של הגאולה הוא בנבואת צפניה "כִּי אֲזַ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְקִרְא כָּל־בְּשָׁם הוּי לְעִבְדוֹ שְׂכָם אֶחָד"^ה. "שפה ברורה", אותיות **הר שפר**, היינו "שפה ברורה" של "אמרי שפר" (התורה) ו"קול שפר" (שופר של מתן תורה ושופרו של משיח). תכלית ה"שפה ברורה" היא לברר ולקרר את הניצוצות הקדושים

בעמדנו ערב ראש השנה, יום בריאת אדם עלי ארץ, נתבונן בפסוקי פרשת מסעי (בה רמוז מסע הנשמה בעולם הזה): "וַיִּסְעוּ מִקְּהֶלֶתָה וַיִּחַנו בְּהַר שְׂפָרָה. וַיִּסְעוּ מִהַר שְׂפָרָה וַיִּחַנו בְּחַרְדָּה. וַיִּסְעוּ מִחַרְדָּה וַיִּחַנו בְּמִקְהֶלֶת"^א – **הר שפר** בגימטריא **תשפה**, השנה הבאה עלינו לטובה. "הר שפר" ו"חרדה" היינו קול השופר המעורר חרדה, "אם יתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יִחַרְדוּ"^ב. בפרט, הר שפר רומז להר סיני בו נתנה התורה, "אֲמַרְי שְׂפָר"^ג, "אל תקרי 'אמרי שפר' אלא 'אמרי ספר'"^ד, ככתוב "וְעָנְן כָּבֵד עַל הָהָר וְקָל שֹׁפָר חָזַק מְאֹד וַיַּחַרְד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּמִחְנֶה"^ה, מפסוקי 'שופרות' בראש השנה. "ויסעו מקהלתה ויחנו בהר שפר... ויסעו מחרדה ויחנו במקהלות", קהל בתחילה וקהל בסוף – לפני מתן תורה חנו כל הקהל "כאיש אחד בלב

א במדבר לג, כגכה.
 ב עמוס ג, ו.
 ג בראשית מט, כא.
 ד סוטה יג, א.

ה שמות יט, טז. והנה בכל הפסוק 21 תבות, שניתן לחלק ל'8 ו'13 (כאשר ה'8 מתחלק ל'5 ו'3 וה'13 ל'8 ו'5, הכל סדרת מספרי אהבה, סוד חתך זהב, תכלית היפי והחן כנודע). והנה 8 המלים הראשונות ויהי ביום השלישי בהית הבקר ויהי קלת וברקים = 2387 = 13 המלים האחרונות, וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה!

בכל הפסוק יש טז אותיות ("הוי' עז לעמו יתן") כאשר ממוצע כל אות = **טוב מאד**, "אין טוב אלא תורה", וכן משה נקרא **טוב** – "יבוא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים" (מנחות נג, ב) – והוא מעל לאדם הראשון, בחי' משיח, "הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון", עליו נאמר "הנה ישכיל... מאד", וד"ל.

ו רש"י שמות יט, ב.
 ז דברים ט, י, ד, יח, טז.
 ח ברכות כב, א.
 ט משלי ה, טז.
 י ישעיה כז, יג.
 יא צפניה ג, ט.

אָדָם”^י. “אתם [ישראל] קרויים אדם”^ח, וכן כל גר־הצדק “כקטן שנולד”^ט ונברא מחדש כאדם השלם. “יהי אור” היינו בני ישראל המיוחדים, “ויהי אור” היינו תוספת הגרים. כולם יחד עמדו על הר סיני, הר שפה, כאמור בפרשת נצבים (הנקראת לפני ראש השנה), “אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם בְּלִבְכֶם לִפְנֵי הוִי’ אֱלֹהֵיכֶם... כִּי אֵת אֲשֶׁר יִשְׁנֶנּוּ פֹה עִמָּנוּ עֹמְד הַיּוֹם לִפְנֵי הוִי’ אֱלֹהֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה עִמָּנוּ הַיּוֹם [דורות הבאים וגרים העתידין להתגיר]”^{כא}.

יהי רצון שבזכות “אמרי שפר” של תורת המהפכה הרביעית, בנגלה ובפנימיות, נזכה לקול שופרו של משיח ולקיום היעוד “כִּי אֶזְ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּךְ לְקִרְאָ כְלָם בְּשֵׁם הוִי’ לְעַבְדוֹ שְׂכָם אֶחָד” במהרה בימינו אמן.

יז בראשית א, כו.
יח יבמות סא, א.
יט יבמות כב, א.
כ שבועות טל, א.
כא דברים כט, טייד.

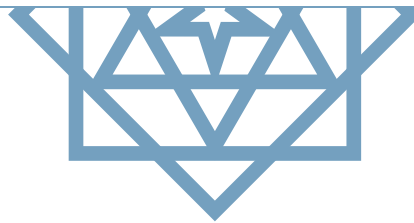
מתוך הגויים, תנאי הכרחי לביאת המשיח, “לא הגלה הקב”ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים”^ב.

הגויים מתבררים מתוך המציאות של התהו “וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ וְחָשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם”^ג (היינו “רוחו של משיח”^ד המברר בירורים, רפח ניצוצות של מרחפת^{טו}), והם סוד ה”בהו”, בו הוא. בהו הן האותיות הנוספות ב”שפה ברורה” על אותיות הר שפר. בהו = אחד־אהבה, “לעבדו שכם אחד” באהבה.

אחרי “תהו ובהו” מגיע **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אור וַיְהִי אור**^{טז} = **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה**

יב פסחים פז, ב.
יג בראשית א, ב.
יד בראשית רבה ב, ד.
טו ע”ח שי”ח פ”א.

טז האור היוצא מתוך התהו ובהו הוא “אור בהיר” המתגלה בהר סיני (צירוף “בהו... אור”), “וַעֲתָה לֹא רָאוּ אֹר כְּהִיר הָאֵל בְּשִׁחְקִים וְרוּחַ עֲבָרָה וְתַטְהֵרֵם” (איוב לו, כא), הפסוק הפותח את ספר הבהיר, שבהמשכו נאמר “בהו, בו הוא”. בהיר = חרדה מגילוי הבהירות העליונה.

חכמה וצנועה

קיצור מהלך השיעור

בסמיכות לראש השנה חגגה נכדה של הרב בת־מצוה. השיעור, שנמסר בחיק המשפחה, הוא בעצם **שיעור ההכנה הראשון לשנת תשפ"ה** הבעל"ט. **פרק א** עוסק ב**תיקון הפה**, תהא שנת **פה**, מתוך קשר להילולת **החפץ חיים** ביום בת־מצוה. **פרק ב** עוסק במעלות **הבת הטובה**, שהיא **חכמה וצנועה** – ענין מובהק של בת־מצוה, המתקשר גם ל**בנין המלכות** בראש השנה ועשרת ימי תשובה. **פרק ג** הוא עוד רמז עיקרי של שנת תשפ"ה הבעל"ט, העולה **חכמה גבורה מלכות** וחותם בברכות מאליפות לשנה הבעל"ט. **פרק ד** הוא פרק השלמה המעמיק ב**סוד הגבורה**. השיעור כלל נימה משפחתית חביבה, הדרכה חסידית של סבא לנכדה, שהשתדלנו לשמור עליה (גם אם במחיר הסדר הפנימי בתוך השיעור).

א. תהא שנת פה

ערב טוב לכולם, שתהיה שנה טובה ומתוקה לכולם, לכל עם ישראל. מזל טוב לשטערני, שתהיה בת חסידית, שתשפיע על כל הסביבה שלה, שתהיה חסידה, יראת שמים ולמדנית. אנחנו לפני ראש השנה, עוד שבוע בדיוק, אז צריך לדבר גם על הבת־מצוה וגם על השנה החדשה, תשפ"ה.

הילולת החפץ חיים

יום ההולדת של שטערנא, כ"ד באלול, הוא היארצייט של אחד מגדולי הצדיקים של הדורות האחרונים – בעל החפץ חיים, רבי ישראל מאיר

הכהן מראדין. הוא כתב את הספר חפץ חיים ואת הספר שמירת הלשון – כל הדינים של שמירת הלשון, לא לדבר לשון הרע ח"ו. אחר כך הוא הקדיש את רוב חייו לכתיבת המשנה ברורה, הפירוש על השלחן ערוך, שמיד אחרי שהוא כתב כבר התפשט בכל עם ישראל, והתקבל כפסק הלכה, באופן בלתי רגיל. גם הרבי אמר^א שחסידי חב"ד, שלומדים את שו"ע אדה"ז ופוסקים לפיו, צריכים ללמוד גם את המשנה ברורה של החפץ

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. בת מצוה שטערנא־שרה תחי' פרידמן. מוצאי כ"ב אלול תשפ"ד – כפ"ח.

א שיחת ש"פ ויגש, ה' טבת תשמ"ח.

החפץ חיים הוא הרב שהתיר לכל עם ישראל ללמד תורה לבנות, לעשות בית ספר לבנות

עם ישראל – הם בעצם המשך לכך. אם כן, זהו משהו מאד מיוחד. היה אפשר לומר שכמו שט"ו אלול הוא יום יסוד תומכי תמימים, היום שאפשר לעשות ממנו חגיגה של חינוך בנות בכלל הוא כ"ד אלול, ההילולא של

בעל החפץ חיים.

תהא שנת פה

כתוב "מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב. נצד לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה. סוד מרע ועשה טוב בקש שלום ודפיהו".¹ על שם הפסוק הזה הוא כתב את הספרים הראשונים שלו, שבהם הוא התפרסם כבעל החפץ חיים. מיהו "חפץ חיים"? מי ששומר את הדיבור שלו. יש לכך, כמובן, גם נגיעה מיוחדת לבנות, כי חוש הדבור הוא "מלכות פה"², והוא ניתן לנשים, לבנות.

הרמז הראשון, הפשוט, של השנה הבאה עלינו לטובה הוא תהא שנת פה – שנה של תיקון הפה. כמו שאמרנו, הפה הוא המלכות. למה? בקבלה המלכות היא בעיקר רחל אמנו, שנקראת "עלמא דאתגליא"³, העולם הגלוי, עולם הדבור (וכאשר המלכות בגלות אין לה כח הדבור באתגליא, ונאמר עליה "ויכרחל לפני גזייה נאלמה"⁴). מטרת הדבור של המלכות היא להאיר את כל העולם, להביא את אור התורה לכל העולם – לכולם, גם ללא־יהודים. צריך להאיר את אור התורה כדי למשוך אל אור האמונה הטהורה בה' ובתורתו את כל הניצוצות הקדושים שיש בכל מקום בעולם. זו גם המטרה של הגלות שלנו. כל מה שה' עושה הוא תכל'ס, וגם למה שנראה לא

חיים. הוא היה בקשר מאד חזק עם הרבי הרש"ב (שבת-המצוה שלנו קרויה על שם אשתו, שטערנא-שרה). ברוב או אפילו בכל העניינים שנגעו לצבור באותו זמן הם היו בדעה אחת, תמכו אחד בשני.

אבל הכי מעניין והכי חשוב ב'מזל' הזה של כ"ד אלול, הילולת החפץ חיים, שהוא הרב שהתיר לכל עם ישראל ללמד תורה לבנות, לעשות בית ספר לבנות.⁵ עד אז לא היה נהוג שתהינה מסגרות לבנות בהן ילמדו תורה, כי גם היה משמע שיש בזה שאלה הלכתית, לא פשוט ללמד בנות תורה ממשי, אבל הוא אמר⁶ שבדור שלנו חייב להיות חינוך בנות, בשביל לשמור על עם ישראל. הרבי הרי"צ אמר⁷ שאצלנו חינוך בנות הוא באותה רמה כמו הבנים, אין שום הבדל ביניהם. שוב, זהו ממש פיקוח נפש בשביל עם ישראל, שהבנות תלמדנה ותקבלנה את כל הערכים והטוב והאור של התורה, גם כדי להקים בית נאמן בישראל וגם כדי להפיץ את האור, שבזכות הנשים הצדקניות – כל הבנות שיושבות כאן – תבוא הגאולה, יבוא משיח במהרה בימינו.

שוב, הוא מי שאפשר לזקוף לזכותו את כל בתי הספר לבנות – כמו בית הספר החדש שלנו כאן, וכל המוסדות של חינוך בנות. במזרח אירופה, שם היה רוב־רובה של היהדות התורנית באותה תקופה, המוסדות לבנות התחילו, כידוע, מהקמת "בית יעקב" על ידי מרת שרה שנירר ע"ה, מתוך הברכה והעידוד של החפץ חיים. כל מוסדות החינוך עכשיו – גם בחב"ד וגם בכל מקום, אצל כל החסידים וכל הליטאים, אצל כל

ב וראה באורך בספר **המהפכה הרביעית** פ"ה.

ג סוטה כא, ב; שו"ע יו"ד סי' רמ"ו סעיף ו.

ד ספר לקוטי הלכות ח"ג, מסכת סוטה פרק שלישי (דף יא).

ה ראה אג"ק מוהרי"צ ח"ח אגרת ב'רה.

ו ע"פ סוטה יא, ב; במדבר רבה ג, ו. וראה גם ילקו"ש יחזקאל רמז שנד.

ז ראה שיחת ט"ד אלול תשמ"ו.

ח תהלים לד, יג'טו.

ט הקדמת תקו"ז, א ("פתח אליהו").

י ראה קידושין מט, ב.

יא זהר ח"א קנב, א; קנח, א; ח"ב כט, ב.

יב ישעיה נג, ז.

להקדים את הפה בראש השנה

נסיים את הפרק הזה בעוד ווארט: כתוב^ט שכאשר קבלנו את התורה, המעלה המיוחדת שלנו, עם ישראל, היא שהקדמנו "נעשה" ל"נשמע" – "נעשה ונשמע"^כ, 'נעשה כל מה שתאמר לנו. אנחנו עוד לא יודעים מה כתוב בתורה שלך, לא שמענו, אבל אנחנו מתחייבים לעשות כל מה שתאמר לנו בתורה'. אחרי שהתחייבנו שאנחנו הולכים על זה מאה אחוז, "נעשה", אז "נשמע" מה יש לך לצוות.

הגמרא מספרת^{כא} שבא גוי אחד ואמר שאנחנו "עמא פזיזא"^{כב}, שמקדימים את הפה לפני האזן. בן אדם נודמלי קודם שומע באזן ואחר כך מדבר בפה, מגיב, מתחייב בדיבור שלו, אבל אנחנו עם פזיזו שמקדימים את הפה לפני האזן. זה טוב – זו המעלה שלנו. ההמשך הכי עמוק של הרבי הרש"ב (הבעל של שטערנא-שרה), הוא "בשעה שהקדימו" – הולך דווקא על המאמר הזה, שבני ישראל הקדימו "נעשה" ל"נשמע". כנראה שיסוד היסודות ועמוד החכמות של תורת החסידות הוא שאנחנו, עם ישראל, עם פזיז, עם שמקדים את הפה לאזן.

מתי הזמן הכי טוב לעשות זאת? בשנת תשפ"ה, תהא שנת פה – צריך להקדים מראש השנה את הפה, ההתחייבות, את הרצון לעשות את דבר ה', כי אנחנו בעצם דבר אחד. אני מקבל מה שתאמר לי ה', כי אני גם "חלק אלוה ממעל ממש"^{כג}. עם כל הנפש הבהמית שלי – שהיא לא "חלק אלוה" בגלוי, הגם שהכל הוא באמת ה', אבל בגלוי היא 'מתנגד' כזה, שצריך לבטש – אף על פי כן יש לי את החלק של ה', ומכוחו אני אומר "נעשה ונשמע", מקדים את הפה לאזן. קבלת עול מלכות שמים היא בכלל העבודה של

טוב יש תכל'ס. מה התכלית של הגלות? חז"ל אומרים^{כד} שתכלית הגלות היא כדי שיתווספו גרים – אנחנו מתפזרים בכל העולם כדי להוסיף גרים. כתוב^{כה} שרק כאשר כל הגרים יתווספו, יתחברו ויצטרפו לעם ישראל יבוא משיח.

השלמות של תיקון הפה, העבודה של השנה הקרובה, היא להפיץ את האור ולקרב את כולם לאמונה באל אחד. הרי אברהם אבינו הוא "אב המון גוים"^{כו}, אבא של כולם. על מה הוא מסר את החיים שלו, מסר את הנפש? להפיץ, לפרסם את האלקות בעולם, שיש אל אחד, "אין עוד מלבדו"^{כז}, שהוא הכל והכל הוא. כך צריך לנהוג כל אחד שהולך בעקבותיו. כתוב ש"אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים"^{כח} (השם שרה הוא גם שם בת-המצוה שלנו, שטערנא-שרה...). גם אצל האשה, שרה, כל החיים מוקדשים לפרסם את האמת של האלקות – הפרסום הזה הוא שמקרב את כולם, וממילא הוא שמביא את המשיח, את הגאולה.

זהו הענין הראשון: השנה הבאה קשורה לתיקון הפה, שהוא-הוא תיקון המלכות – "מלכות פה, תורה שבעל פה קרינן לה", כמו שכתוב ב"פתח אליהו". נוסף עוד רמו יפה: פה הוא גם ר"ת "פאר הדור", כינוי ביחס להרבה גדולי ישראל, ו"פאר הדור" בגימטריא מלכות (ברמזו הזה המלכות מקבלת מהתפארת, השפלות מהרחמים^{כט}).

השלמות של
תיקון הפה,
העבודה של
השנה הקרובה,
היא להפיץ את
האור ולקרב את
כולם לאמונה
באל אחד

יט שבת פח, א.

כ שמות כד, ז.

כא שבת פח, א; כתובות קיב, א.

כב "עמא פזיזא" עולה גבורה, שסודה יתבאר לקמן באריכות.

כג תניא פ"ב (ומופיע כן בשפע טל, הקדמה בן מאה שנה).

ע"פ איוב לא, ב.

יג פסחים פז, ב.

יד ראה לקומי"א יז, ו. וראה התועדות שמחת בית השואבה תשע"ו.

טו בראשית יז, ה.

טז דברים ד, לה.

יז רש"י בראשית יב, ה. (מבראשית רבה לט, יד).

יח ראה לב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'".

עם בעלה, עם משפחתה ועם כל הבריות. כתוב "הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֱלֹהִים", והזהר אומר עליו "אל" נהירו דחכמתא^{לא}. שם "אל" הוא השם של החסד, "חסד אל כל היום"^{לב}, ומי שחכם באמת בחכמת התורה הוא בעל חסד^{לג}. כך כתוב באשת חיל על האשה הצדיקה "פִּיָּהּ פְּתִיחָה בְּחֶכְמָה וְתוֹרַת חָסֵד עַל לְשׁוֹנָה"^{לד} – מי שהוא חכם הוא ממילא בעל חסד. צריך להבין את הקשר. בכל אופן, חכמה אמתית של תורה מולידה בנפש, בלב, רצון לעזור מתוך אהבת ישראל (כידוע הרמז: **אהבת ישראל** עולה **אהבה** פעמים **חכמה**, הא בהא תליא). אבל, שוב, הבת עוזרת בצניעות – הכל אצלה "פנימה", הכל אצלה קשור למלכות (כנ"ל וכדלקמן). כאשר טוב הלב בא מתוך חכמה וצניעות זהו טוב לב מתוך בטול, חסד לשמו (ולא מתוך ישות חלילה, כמדת החסד דקליפה, מדת ישמעאל שמתפאר בחסד שלו^{לה}).

חכמה וצניעות

קודם כל, צריך להבין שהתכונות הללו, חכמה וצניעות, הולכות יחד ו"הא בהא תליא". מאיפה יודעים זאת? יש פסוק במשלי – "וְאֵת צְנוּעִים חֶכְמָה"^{לי}. הפסוק מלמד שהצניעות היא התנאי לקבל חכמה. באמת, החכמה האמתית היא בעצמה צנועה. פנימיות התורה, החסידות, נקראת "חכמה נסתרה", והיא חכמה מכוסה. אכן, לקראת משיח "מצוה לגלות זאת

הטוב של האשה כך הדבקות בה בקדושה, הרי חבר לשון התחברות והתקשרות, גדר הדעת כמבואר בתניא פ"ג, סוד "והאדם ידע את חוה אשתו".

ל שם יט, ב.

לא זהר ח"ג לא, א.

לב תהלים נב, ג.

לג החל מכך שהתורה שלו, "תורת אמך" (משלי א, ח; ו, כ), היא כולה חסד (כפי שהתבאר בשיעור שבת כי תבוא תשפ"ד, נדפס בגליון נצ"ו), כאשר האשה היא "נאה דורשת ונאה מקיימת" – "כלה נאה [בדרוש] וחסודה [בקים]".

לד משלי לא, כו.

לה תניא אגה"ק ב.

לו משלי יא, ב.

ראש השנה, וזו כוונה מיוחדת שמתאימה השנה לראש השנה.

הקדמת הפה לאזן היא גם הקדמת הכתר לחכמה. החכמה היא מה שאני שומע^{לז}, אבל ההתחייבות לקיים מצוות במסירות נפש – במיוחד אצל בת, מתוך צניעות, כמו שמיד נסביר – היא הכתר. כתוב "כתר עליון איהו כתר מלכות"^{לח} – יש קשר של חכמה למלכות, כדלקמן, ועוד יותר יש קשר בין כתר מלכות, אין מלך בלי כתר, כתר מלכות.

ב. חכמה וצנועה

כלה חכמה וצנועה

מה צריך לחשוב כשבת נעשית גדולה וכבר מחויבת במצוות, שהיא בת-מצוה? יש ווארט, אמרה, של אחד מגדולי הצדיקים, תלמידי הבעל שם טוב, שהסביר לתלמידים שלו – בחורים – איך יודעים לבחור אשה טובה: הוא אמר שצריכים אצל בת, כלה שהולכת להתחתן, רק שני דברים – שהיא תהיה חכמה ושהיא תהיה צנועה. אני מניח ששטערני שלנו היא גם חכמה וגם צנועה, וכך גם כל הבנות כאן. זהו משהו מאוד חשוב. כתוב "חֶכְמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה"^{לז}, בשביל לבנות בית צריך להיות חכמה וצנועה, "כָּל כְּבוֹדָהּ בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה"^מ.

למה בפתגם הזה הוא לא אמר שצריך גם לב טוב, בעלת חסד? לכאורה זהו גם תנאי, מי שמחפש כלה רוצה אשה טובה – "מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב"^{מא} (עליה נאמר "האשה הטובה היא החבר הטוב"^{מב}) אשה טובת לב הגומלת חסד

כד חכמה בדרך כלל היא ראייה, אבל רש"י מגדיר חכמה "מה שאדם שומע דברים מאחרים ולמד" (שמות לא, ג; וראה גם משלי טז, כא), והיינו סוד או"א עילאין הכלולים בחכמה וד"ל.

כה הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

כו משלי יד, א.

כז תהלים מה, יד.

כח משלי יח, כב.

כט משלי ישראל תקפח. וראה **שכינה ביניהם** פ"ד (לפי

החכמה האמתית צנועה, כדי לזכות בה צריך צניעות, ומי שמצטיינת בצניעות היא הבת

נוסיף רמז לקשר המיוחד לאשה^מ: "מה טוב
ומה הוי' דורש ממך" שוה בדיוק "אשת חיל"!

לכבוד שבת

נוסיף רמז מיוחד: **חכמה וצנועה** בגימטריא
ש וממילא **בת חכמה וצנועה** בגימטריא **שבת**.
למדנו פעם באריכות^{מח} שכמו שאצל בן העיקר
בבר־מצוה הוא מצות תפילין כך אצל בת כדאי
להתמקד בבת־מצוה במצות שבת (וכמו שבן
לומד וחוזר את המאמר "איתא במדרש תילים"^{מט}
כך כדאי לבת ללמוד את המאמר "את שבתתי"^נ).
אפשר לצרף לכך עוד רמז: הפסוק שהזכרנו,
"**כל כבודה בת מלך פנימה**" – ה'כבוד מלכות'
של הבת, שהיא בת־מלך – עולה "**לכבוד שבת**"
(הוא עולה גם בקשת משה רבינו, "**הֲרָאֵנִי נָא
אֶת כְּבוֹדךָ**"^{נא} – למשה ה' אמר "לא תוכל לראות
אֶת פָּנַי... וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרַי וּפָנַי לֹא יֵרְאוּ"^{נב}
אך בצניעות בת המלך הצנועה, שכל כבודה
"**פנימה**"^{נב}, מתגלים גם הפנים של השכינה
הקדושה, המכונה "כלת משה"^{נד}).

גם התאריך של בת־המצוה, כ"ד אלול, קשור
לענין: מעשה בראשית התחיל בכ"ה אלול, "יום
אחד" של הבריאה, כך שכ"ד אלול הוא בעצם
השבת שקדמה למעשה בראשית, השבת ש'לפני
הצמצום', לפני התחלת התורה ב"בראשית"
(שהיא־היא פני ה' שרצה משה לראות)^{נה}.

מז ובהמשך לאמור לעיל על החסד שיוצא בטבעיות
מהחכמה והצניעות, מעבר לחסד המפורש בפסוק
("אהבת חסד"), יש כאן רמזים מובהקים של חסד: "הגיד
לך" עולה **חסד** (ובהמשך "כי אם" ע"ה עולה **חסד**) ומכאן
עד ה"חסד" המפורש – "הגיד לך אדם מה טוב ומה הוי'
דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד" – עולה
משולש **חסד**!

מח ראה שיעור כ"ח ניסן תשס"ט.

מט ראה אג"ק חי"ט אגרת ז'קלד.

נ ד"ה "את שבתתי תשמרו" ה'ש"ת (נלמד משיעור כ"ח
ניסן תשס"ט ואילך).

נא שמות לג, יח.

נב שם פסוקים כ' וכג'.

נג "פנימה" עולה "אני לדודי ודודי לי" (שה"ש ו, ג).

נד שער מאמרי רשב"י בראשית.

נה במדרגה זו מתגלה ש"מחשבתן של ישראל קדמה

החכמה"^{לז}, לגלות את
"האור כי טוב"^{לח} של
פנימיות התורה, בכל
אופן, החכמה האמתית
צנועה, כדי לזכות בה צריך
צניעות, ומי שמצטיינת
בצניעות היא הבת. גם בן
צריך להיות צנוע, אבל מדת הצניעות כשבח –
שאומרים על מישהו שהוא צנוע – היא מדה
מיוחדת לבת הצדיקה בעם ישראל.

כתוב^{לט} שהנביא מיכה בא והעמיד את כל
התורה, כל **תריג** המצוות, על שלשה דברים –
"הגיד לך אדם מה טוב ומה הוי' דורש ממך פי
אם עשות משפט וְאֶהְבֵת חֶסֶד וְהִצַנֵעַ לְכֶת עִם
אֱלֹהֶיךָ"^מ. "הצנע לכת עם אלהיך" הוא אולי
המקור הכי חשוב בתנ"ך של צניעות. בתוך לוח
"היום יום", לוח השנה של הרבי, הרבי מביא
אותו בעשרת ימי תשובה^{מא}, כשהרבי מביא את
חמשת הפסוקים שהרבי ר' זושא אמר שרמוזים
בר"ת במלה **תשובה**^{מב} – "תָּמִים תִּהְיֶה עִם הוֹי'
אֱלֹהֶיךָ"^{מג}, "שׁוֹיְתִי הוֹי' לְנִגְדֵי תַמִּיד"^{מד}, וְאֶהְבֵת
לְרַעַךְ כְּמוֹךָ"^{מה}, "כָּכֹל דְרָכֶיךָ דְעָהוּ"^{מו}, "הִצַנֵעַ לְכֶת
עִם [הוֹי'] אֱלֹהֶיךָ". השיא הוא "הצנע לכת".

לז תניא, אגה"ק כו. ראה הקדמה ראשונה למ"ח ובהקדמה
לשער ההקדמות.

לח בראשית א, ד.

לט מכות כד, א.

מ מיכה ו, ח. ראה ליקוטי לוי יצחק לתניא אגה"ק יג (נלמד
בשיעור ליל שבת עקב ופורסם בגליון שופטים תשפ"ב)
ש"עשות משפט" היינו תפארת ("משפט רחמי"), "אהבת
חסד" היינו חסד (כפשוט) ו"הצנע לכת" היינו גבורה
(מתאים למבואר באגה"ק שם) – והוא כפי שיתבאר בפרק
הבא שהצניעות שייכת לספירת הגבורה (אכן, בשיעור
ה' אלול תשפ"א, נדפס בגליון כי תצא אז, הקבלה אחרת
לשלשת הקווים בפסוק, ואכמ"ל).

מא לוח "היום יום" גיח תשרי.

מב וראה **סוד ה' ליראוי** שער לה, **תשובת השנה** מאמר
"הימים הנוראים ועבודת התשובה" ועוד.

מג דברים יח, יג.

מד תהלים טז, ח.

מה ויקרא יט, יח.

מו משלי ג, ו.

ג. חכמה גבורה מלכות שלש ספירות בתשפ"ה

עכשיו נעשה גימטריא של השנה, תשפ"ה עולה 785. הבנות כאן לומדות חסידות – כל בת יודעת שיש עשר ספירות. הספירות הן כמו צינורות שדרכם ה' מאיר את האור שלו, בורא את העולם, מקיים את העולם. אנחנו מכירים את כל הספירות – כתר, חכמה, בינה, דעת, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות – אבל יש כמה צירופים של ספירות שהולכים יחד. אחת השלישיות היא **חכמה-גבורה-מלכות**, בגימטריא **תשפ"ה**.

זהו רמז אחד, חשוב, בו צריך להתבונן, לדעת מה צריך לתקן בנפשנו, לקראת השנה הבאה עלינו לטובה. צריך את החכמה עם הגבורה, כאשר התכלית האמתית היא מלכות – מלכות בית דוד, משיח, גאולה, מלכות שמשפיעה לכל העולם, לכל העולמות התחתונים, מגיעה לכל מקום, עד ל"וְהָיָה הוּי' לְמִלְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיָה הוּי' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד"¹. רש"י מסביר ש"הוּי' אחד ושמו אחד" היינו כאשר גם הגויים יודו ויקבלו את האמונה של אברהם אבינו, ש"ה' אחד ושמו אחד" – "ייהיה ה' אחד" שכל העכו"ם יעזבו את אלהיהם נמצא שאין עמו אל נכר. 'ושמו אחד' שיהא שמו נזכר בפי כולם". אם כן, השלישייה הזו מאד נוגעת לראש השנה ולכל השנה הבאה עלינו לטובה.

לכן כעת נוציא רק את שלש הספירות האלה, ונסביר מה הקשר ביניהן:

חֲכָמָה וְגִבּוּרָה

הרגע אמרנו שהתכונה הראשונה אצל אשה טובה שהיא חכמה. ביחד עם החכמה צריך גבורה. מעניין לשים לב שמכל עשר הספירות רק

את שתי הספירות חכמה וגבורה אפשר לקרוא, בשינוי ניקוד, כתיאור של בת – חֲכָמָה וְגִבּוּרָה. גבורה קשורה גם לצניעות², כי גבורה היא איפוק. יש גם צמצום בתוך גבורה. בת חכמה וצנועה היא בת חכמה וגבורה, התכונות הטובות של הבת שהזכרנו, ששתיהן – כמו שנסביר – בונות את המלכות-הבת.

חוץ מהקשר לצניעות, עיקר המשמעות בעבודת ה' של גבורה הוא רצון, נחישות למסור את הנפש על התורה ועל המצוה. המסירות הזו היא יסוד היסודות, במיוחד של חסידות חב"ד³, מה שהרביים דרשו מאתנו – הרבי הרש"ב, הרבי הריי"צ וגם הרבי. צריך גבורה ומסירות נפש על הערכים שלנו – זהו גם תנאי להביא את הגאולה.

תורה מפי הגבורה

כמו שהחכמה היא המקור של החסד, כפי שהסברנו, היא הולכת גם עם גבורה. מה הקשר בין חכמה וגבורה? חכמה היא תורה – "אורייתא מחכמה נפקת"⁴. כתוב שקבלנו את התורה בחג השבועות, זמן מתן תורתנו, "מפי הגבורה"⁵. מכנים את ה', נותן התורה, גבורה. בשרש הגבורה היא אפילו למעלה מחכמה. על פי פשט יש בספירות קודם חכמה, השניה מהכתב, ואחר כך גבורה, הספירה החמישית, אבל בשרש יש גבורה גם יותר גבוהה.

בקבלה כתוב⁶ שמקור החכמה דאצילות, שהיא התורה, הוא בגבורה דעתיק – זהו הביטוי, שכעת נסביר קצת: ה' מכונה בספר דניאל "עתיק יומין"⁷, ובקבלה יש משמעות עמוקה ביותר למושג עתיק יומין (שנקרא בקיצור

נד צנוע עולה גבורה (וממילא צנועה עולה הגבורה, כמו "מפי הגבורה").

נח וראה תניא פרקים יח"ה.

נט זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

ס מכות כד, א.

סא ראה לקו"ת שלח מו, ג (ובכ"מ). ע"פ פירוש הרמ"ז על זהר ח"ג ר"ג, א.

סב דניאל ז, ט.

לכל דבר" (בראשית רבה א, ד; תנא דבי אליהו רבה פ"ד ופ"א), גם לתורה, והיא היא ה"תורת חסד" שמתגלה יותר ויותר בכל שעה – כפי שהוסבר בשיעור שבת כי תבוא (ופורסם בגליון נצבים וילך) תשפ"ד.

נו זכריה יד, ט.

מה הקשר בין גבורה למלכות? כתוב^ט שבנין המלכות מן הגבורות. הבנין והתיקון של הפה — שהסברנו ששייך לשנת תשפ"ה, תהא שנת פה — תלוי בגבורה. גבורה היא גם הדינים האלה של החפץ חיים, שכל אחד צריך ללמוד ולקיים. פעם^פ בא אל החפץ חיים, בעל הילולא של כ"ד אלול, תלמיד חכם מאד גדול. החפץ חיים שאל אותו אם הוא לומד את הספרים שלו, חפץ חיים ושמידת הלשון. הוא היה אדם גדול, והוא אמר שהוא יודע שהוא לא יהיה מסוגל לקיים ולכן הוא לא לומד. החפץ חיים פנה אליו, שגם אם לא תקיים הכל — צריך ללמוד. אם תלמד טוב, ולא תקיים, אז גם תרגיש לא טוב — יהיה לך קצת ביטוש, קצת שפלות, מכך שאתה לומד ויודע מה צריך להיות ולא מסוגל לקיים אותו במאה אחוז. בכל אופן, בשביל לבנות את המלכות, לתקן את הפה, הדבור, כדי להפיץ תורה בעולם, צריך גבורה.

המכנה המשותף של גבורה ומלכות הוא צניעות, כמו שאמרנו קודם שהגבורה היא צמצום, צניעות, והמלכות היא "כל כבודה בת מלך פנימה", הצניעות של הבת. הכל חוזר לווארט שאמרנו שאשה, בת, צריכה להיות חכמה וצנועה.

בנין המלכות בעשרת ימי תשובה

יש הרבה מה לפתח — לא רוצה להאריך עכשיו — אבל אם נצא מכאן רק עם הרמז הזה כבר הרווחנו משהו, ששנת תשפ"ה היא חכמה-גבורה-מלכות. שוב, אם מתחילים מהכתר חכמה-גבורה-מלכות הן הספירה השניה, החמישית והעשירית, כאשר "הַעֲשִׂירִי יְהִי קֶדֶשׁ לַהוֹי"ס^ט — צריך להגיע למלכות. בכלל, הימים מראש השנה עד יום כיפור,

עתיק) — הוא פנימיות הכתר. בחסידות מוסבר^ג שעתיק הוא תענוג אלקי. בשביל לעשות משהו בחיים צריך תענוג. זהו תענוג טוב, לא בגשמיות, אבל ברוחניות חייבים את הענג. כתוב שהגבורה של התענוג, שנקראת גבורה דעתיק, היא מקור החכמה של התורה. מהי שם הגבורה? כתוב ש"לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא"^ד. גבורה הרבה פעמים היא דין, אבל למעלה, בכתה, מעל החכמה, היא לא דין, כי אין שם דין בכלל — הכל שם חסד. שם גבורה היא התגברות (ורמז ידוע: **גבורה** בגימטריא של פעמים **חסד**, 'חזקה' של חסד, התגברות-התחזקות החסדים). ממילא, גבורה דעתיק היא התגברות התענוג האלקי, שהיא מקור חכמת התורה.

אם כן, יש חכמה ואחר כך גבורה אבל יש גם גבורה שאחריה חכמה. הגבורה דעתיק היא גם כח מסירות-הנפש שדברנו עליו — גבורה של מסירות נפש בלשון החסידות היא גבורה דעתיק, מקור חכמת התורה.

בשביל לעשות

משהו בחיים צריך תענוג. זהו תענוג טוב, לא בגשמיות, אבל ברוחניות חייבים את הענג

בנין המלכות מהחכמה והגבורה

מה הקשר בין חכמה למלכות? כתוב "הוי' בְּחֻמָּה יִסַּד אֶרֶץ"ס^ה — הארץ היא המלכות וה' יסד את הארץ בחכמה שלו. בקבלה וחסידות החכמה נקראת אבא והמלכות נקראת בת, לכן על הפסוק הזה כתוב בזהר "אבא יסד ברתא"^ו (אבא מייסד את הבת) — הנה, יש פה אבא וברתא... זהו הקשר בין חכמה למלכות.

טג שער היחוד פרקים כד"ה (ובלקו"ב שם). ובכ"מ בחסידות.

סד זח"ג קכ"ט, א. וראה שם רפט, א. ע"ח שע"ט, פ"ז; ש"י ב פ"ב.

סה משלי ג, יט.

סו זהר ח"ג רמח, א; תקו"ז תקון כא (סא, ב).

סז ע"ח שכ"ה דרוש ב; של"ד; טעמי המצות פרשת בהעלתך; סדור עם דא"ח ד"ה "ברוך מרחם על הארץ". סח זכרון לברכה אלול מערכת החפץ חיים עמ' תשנ. סט ויקרא כז, לב.

גם למשיח – יום המשיח הוא יום משיחי. השנה ראש השנה חל ביום המשיחי. יש שיחות של הרבי^{טו} שהיום בשבוע בו חל ר"ה גם משפיע על כל השנה כולה. השנה יש איזו התחלה עם חמש. החמש הכי מובהק הוא חמש הדרגות שיש בנשמה – נפש־רוח־נשמה־חיה־יחידה^{טז} (שכנגדן יש חמש עליות של מלך המשיח, כמו שאנחנו מסבירים תמיד^{טז}). נפש־רוח־נשמה הן אורות פנימיים, מתלבשות בתוך הגוף. הנשמה מתלבשת במה, הרוח בלב, הנפש בכבד, ומהן יש התפשטות בכל הגוף. אבל יש שני מקיפים – חיה ויחידה. אור מקיף לא מתלבש בגוף, רק שורה ומאיר מלמעלה. החסידות היא בעיקר בשביל לגלות את האורות האלה, שלא מתגלים בדרך כלל – הם העל־מודע, לא המודע של האדם.

היות שהנר"ן מתלבשות בגוף, כתוב^{טז} שהן מקבילות לברכות של גשמיות. אחד רוצה וכל אחד צריך? בני־חיי־מזוני, וכולהו רויחי, כמו שהרבי תמיד מברך. כל יהודי צריך את הברכות הללו בשביל לקיים את התורה, כמו שדווקא החסידות מדגישה, לכן החסידות מאד נגד סיגופים^{טז}. כל אחד צריך משפחה, עם הרבה ילדים; צריך חיים טובים, עם הרבה בריאות; וצריך גם מזוני, פרנסה טובה לפרנס את המשפחה, עם הרבה כסף לתת צדקה. הברכה של הנפש היא מזוני, הפרנסה. הברכה של הרוח, "רוח חיים"^{טז}, היא החיי. ברכת הנשמה, שבקבלה היא אמא, ואמא מולידה בנים – היא הבני. הבניה נקראת בתנ"ך גם **תבונה**, אותיות **בן ובת** – כמו שכתוב בתניא^{טז}. כדי לקיים

עשרת ימי תשובה, הם ימים של בנין המלכות^{טז}. בנין המלכות הוא מהגבורה, הדין של ראש השנה וגם של יום כיפור – יש דין, אבל הדין הוא מתוק, לכן אוכלים דבש^{טז}. למה צריך את הדין, את הגבורה? כדי לבנות את המלכות. זו העבודה של תחלת השנה, וכמה שבונים את המלכות – הבת, הבת־מצוה – ככה נמשכת ברכה לכל השנה כולה, בכל העניינים.

חמש ברכות

אם דברנו על הברכה שנמשכת לכל השנה, נוסיף עוד רמז של ברכות לשנה החדשה, רמז מיוחד לבת־מצוה שלנו:

השם של הבת־מצוה, **שטערנא־שרה** (שוב, הרבנית של הרבי הרש"ב), שוה בגימטריא חמש פעמים **ברכה** (לא זוכר אם עשינו בלידה שלך...). את כוללת חמש ברכות. צריך לחשוב מה הן חמש ברכות, איפה ראינו כזה מושג.

אני מכיר שלש ברכות, כי ברכת כהנים, שהכהנים מברכים אותנו, נקראת "הברכה המשולשת בתורה"^{טז}. גם שבע ברכות אני מכיר – כאשר חתן וכלה מתחתנים יש שבע ברכות. אבל מה יכולות להיות חמש ברכות? קודם כל, בתוך ברכת כהנים גופא הברכה הראשונה, "יברכך הוי' וישמרך"^{טז}, היא שלש מלים, הברכה השנייה, "יאר הוי' פניו אליך ויחנך"^{טז}, היא חמש מלים והברכה השלישית, "ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום"^{טז}, היא שבע מלים. סדרה עולה פשוטה. ביחד היא נקראת "הברכה המשולשת", אבל אם היא בנויה מ־3, 5 ו־7, מתבקש לומר שכמו שיש שלש ברכות בברכת כהנים ושבע ברכות של חתן וכלה יש גם חמש ברכות.

מה הסוד של חמש בכל מקום? חמש קשור

ע פ"ח שער ר"ה פ"א ואילך. ראה גם לקו"ת נצבים נא, ג ובכ"מ.

עא פ"ח שער השופר פ"א.

עב נוסח הקדמת הש"ץ לברכת כהנים.

עג במדבר ו, כד.

עד שם כה.

עה שם כו.

עו ראה שיחת ש"פ כי תבוא תשל"ד ס"ה; אגרת כללית מח"י אלול תשמ"ג (אגרות מלך ח"א עמ' רצג). ועד"ז בשיחת אחש"פ תשמ"ז סכ"ד.

עז ע"ח ש"ג פ"ב.

עח **סוד ה' ליראיו** תפלה קודם הלמוד פ"ו הערה ל.

עט שפת אמת לפסח ד"ה "איתא במשנה".

פ ראה אג"ק ח"ח אגרת ב'שצד.

פא בראשית ו, יז; ז, טו; ז, כב.

פב תניא פט"ז (עפ"י זהר ח"ג רצ, ב; ע"ח שט"ו פ"ד).

אצלה בגלוי, וממנה לכולם, לכולנו – שנוכה לכל חמש הברכות. שלש ברכות הנר"נ, ברכות שמתלבשות בגשמיות – כתוב^{xy} שגשמיות של יהודי היא לא גשמיות אלא רוחניות, הוא צריך את הגשמיות בשביל רוחניות – הברכה של הצלחה מופלגה בהפצת התורה, החיה שבנפש, ועוד יותר הצלחה בקיום המצוות, הברכה של היחידה. המצוות הן לעשות חסד. כל ה**תריג** אורחין דגלגלתא שהזכרנו הן חסד דעתיק. דברנו על שרש החכמה בגבורה דעתיק, אבל חסד דעתיק הוא שרש המצוות שמעל התורה. זו המדרגה הכי מיוחדת של הבת, שהיא תהיה, והיא כבה, בדרגה של "אשת חיל עטרת בעלה", שהיא העטרה של כלנו.

שיהיה מזל טוב מזל טוב ושנה טובה ומתוקה לכולם, כשהעיקר הוא משיח נאו.

ד. חמש גבורות (השלמה)

סיימנו בחמש ברכות. כנגד חמש ברכות יש גם חמש גבורות^{zb}. כתוב שיש חמשה חסדים וחמש גבורות^{zc}. רצייתי פרק נוסף, להסביר מה הן חמש גבורות בשרש. חוץ מההסבר הפשוט, שמעטרא דגבורות שבדעת נמשכות חמש גבורות ל"ה קצוות (חסד-גבורה-תפארת-נצח-הוד), נסביר כעת חמשה מקומות שמופיעה בהן הגבורה (שאת רובן הזכרנו, או רמזנו להן, בדברים לבנות). בתניא מוסבר^{zd} שמעטרא דגבורות שבדעת באה יראת ה' – **גבורה** שוה **יראה**, כנודע. כמו שהגבורות שבדעת הן מקור היראה בנפש, כל גבורה שנראה כעת היא יראה.

מלכות: יראת המלך

בנין המלכות מהגבורות – הגבורה בונה

"פרו ורבו"^{pe} צריך בן ובת^{pf}, וכל המרבה הרי זה משובח. שוב, נשמה-רוח-נפש הם בני-חיי-מזוני, לפי הסדר הזה.

מה הן חיה ויחידה? ברכות רוחניות נטו. חיה היא ברכה בתורה – שתהיה ברכה בלימוד התורה ובהפצת התורה. "אורייתא מחכמה נפקת" ועל החכמה כתוב "החכמה תחיה"^{pf} – מדרגת החיה. מהי יחידה? קיום מצוות במסירות נפש. שרש המצוות בקבלה הוא **תריג** אורחין דגלגלתא^{pe}, בכתה, מעל החכמה. גם החכמה היא מעל השכל, כמו שכתוב בתניא^{pe} – לכן היא אור מקיף – וכל שכן הכתה, יחידה, שלמעלה-מעלה מהשכל. על זה כתוב "אֲשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בְּעֻלָּה"^{pe}, המעלה האמתית של האשה על הגבר היא הקשר שלה לכתה. היא צריכה להיות קשורה לתורה, כמו שדברנו על החפץ חיים וחינוך בנות, אבל העיקר אצלה המצוות, שהיא מקיימת בצניעות, "הצניע לכת עם אלהיך".

שוב, הצניעות היא המדה המיוחדת של הבת. השרש האמתי של הצניעות הוא באמונה הפשוטה (רדל"א, הראש העליון שבכתה, שנקרא "צניעותא"^{pe}). אחרי שמיכה העמיד את הכל על שלשה דברים כתוב "בא חבקוק והעמידן על אחת... 'וצדיק באמונתו יחיה'^{pe}" – הוא לקח את הצניעות של מיכה והרים אותה לשרש שלה, היא כבר אמונה פשוטה, בה הכל כלול. בכל אופן, בשלישיה של תשפ"ה – **חכמה-גבורה-מלכות** – שהסברנו על כך שהאשה צריכה להיות חכמה וצנועה, הצניעות היא הגבורה שבונה את המלכות בראש השנה. בזה נסיים. נברך את שטערנא שהכל יתקיים

פג בראשית א, חח.

פד יבמות סא, ב.

פה קהלת ז, יב.

פו זח"ג קכט, א.

פז תניא פ"ח.

פח משלי יב, ד.

פט ביאור הגר"א לספרא דצניעותא בכ"מ. ראה **שכינה ביניהם** פ"ח.

צ חבקוק ב, ד.

צא לוח "היום יום" כ"ז טבת.

צב ורמז: **ברכה-גבורה** עולה **בתולה** (סוד "בתולה נשאת ליום הרביעי", פתיחת מסכת כתובות שלומדים כעת בישיבות).

צג זהר ח"א קא, א. ובכ"מ בקבלה ובחסידות.

צד ראה תניא סוף פמ"ג.

בהתקשרות לאמת, לטוב, השמאל דוחה כל מה שמאיים על הטוב והאמת

גבורה: יראת חטא

מעל הגבורה שבמלכות, יראת המלכות, יש את ספירת הגבורה עצמה. שם כבר רואים שהגבורה היא התגברות החסד. היראה שם היא מה שמסבירים

כיראה מהתנתקות חבל עבותות האהבה^{קב}. היראה הזו נקראת יראת חטא, יראה מחסרון. זו הגבורה גופא, בתור יראה.

עטרא דגבורות: שמאל דוחה

יש יראה שלישית, יותר גבוהה, שהיא עצם העטרא דגבורות של הדעת. מסבירים בפשטות שעטרא דחסדים ועטרא דגבורות הן על דרך "שמאל דוחה וימין מקרבת"^{קג} (הכי טוב מסביר זאת רבי אייזיק מהומיל^{קה}). בהתקשרות לאמת, לטוב, השמאל דוחה כל מה שמאיים על הטוב והאמת. זו הגבורה של הדעת, ובעיקר עליה כתוב "אם אין דעת אין בינה"^{קה} – "אני בינה לי גבורה"^{קו}, "לי גבורה" היינו היסוד דאמא, שדווקא הוא שרש העטרא דגבורות של הדעת^{קי}. בהסבר שלנו עכשיו לא אמרנו ספרנו גבורה באמא עצמה. הייתי יכול לספור את כל קו שמאל, בינה-גבורה-הוד, אבל את כל קו שמאל, כקו שמאל (גבורה נטו), אני כולל בספירת הגבורה עצמה (במובן של צמצום, שמתבטא גם בצניעות, אף שמקורה לעילא ולעילא).

אם מקשרים את ההסבר של הגבורות להסבר של הברכות, הכל כנגד נרנח^{קי}, הסברנו עד עכשיו שלש גבורות כנגד נרנח – הנשמה כאן היא העטרא דגבורות, הרוח היא ספירת הגבורה עצמה והנפש היא הגבורה של המלכות.

ומתקנת קודם כל את יראת המלכות. פנימיות המלכות היא שפלות, ויש כמובן קשר גם בין יראה לשפלות (הרמב"ם מתאר זאת הכי טוב^{קז}). בכל אופן, הגבורה של המלכות היא יראת-

המלכות – שם מיוחד של יראה. הפשט של יראת-המלכות הוא היראה שאני ירא מהמלכות – שאני ירא מאותו אחד שיש בידיו, בכוחו, להחיות ולהמית – אבל היא מתחילה מהיראה שבתוך המלכות עצמה. ראשית המצוה של מלך "שום תשים עליך מלך"^{קח}, לשים את המלך כך "שתהא אימתו עליך"^{קט}, "מלך שמו נקרא עליהם"^{קכ}, סימן שהמלך מקדין מורא לכולם. היראה הזו היא מה שהמלך מקבל מהגבורה. המלכות נבנית גם על ידי הגבורה כפשוטה, כמו שאנחנו תמיד מסבירים שדוד הוא המלך הכי אהוב – למה? כי הוא הרג את גלית^{קכא}. רוב המלכים, או ראשי הממשלה, היו קודם גיבורים – מי שהיה גנרל גדול, רמטכ"ל גדול, הופך בזכות כך להיות למלך. זה גם מסביר למה היום בעולם יש נטיה נגד ממסד המלך, כי הכל נעשה יותר ויותר חסד, אמור להיות יותר חסד, וכבר לא דווקא הכי אוהבים את הגנרל, אבל התופעה הזו ודאי עדיין קיימת במציאות. גם מתאים לפרשת שבוע, פרשת וילך, בה משה אומר ליהושע "כי אתה תבוא את העם הזה"^{קכב} וה' אומר "תביא", "דבר אחד לדוד ולא שני דברים לדוד, טול מטה והך על קדקדם"^{קכג} – המלך צריך להיות חזק, אחרת הוא לא שוה.

צה הלכות יסודי התורה פ"ב ה"ב: "... וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות כמו שאמר דוד 'כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך מה אנש כי תזכרנו'".

צו דברים יז, יט.

צז סנהדרין כ, ב.

צח בטוי שגור בחסידות, ע"פ פיוט "אדון עולם".

צט ראה שמואל"א יח, וז.

ק דברים לא, ז.

קא סנהדרין ח, א.

קב ראה תניא סוף פי"ט.

קג סוטה מז, א; סנהדרין קז, ב; זר ח"ג קעז, ב.

קד ראה מאמר "שני המאורות" ח"ג פ"ב ס"ח (ובכ"ד).

קה אבות פ"ג מי"ז.

קו משלי ח, יד.

קז ע"ח שכ"ה פ"א.

כל מה שמדובר
 על מסירות נפש
 – במיוחד בעולם
 הזה, שלכן נצטער
 בימות המשיח
 שהיא נעלמה
 – היינו גבורה
 שהיא "חביון עז
 העצמות" שבתוך
 רדל"א, בתוך
 האמונה

גבורה דעתיק: "מפי הגבורה"

עליונה של "מפי הגבורה". על הגבורה הזו נאמר
 "הוי' עז לעמו יתן"^{קיד}. אומרים ש"אין עז אלא
 תורה"^{קט}, אבל העז האמתי הוא עז העצמות,
 וזו הגבורה שבתוך הכתר דעתיק, בתוך רדל"א.
 זו היחידה של הגבורה.

חינוך ל"שמאל דוחה"

נחזור לפשט של חינוך בנות, או חינוך בכלל:
 בחינוך עיקר הגבורה הוא הגבורה של הדעת,
 החוש לדחות. "ימין מקרבת" אבל "שמאל
 דוחה". "ימין מקרבת" היינו החסדים, אבל
 שיהיה חוש ונחישות – כח – לדחות מה
 שלא טוב, מה שמפריד, זהו הכח של "שמאל
 דוחה". אמרנו שהגבורה עצמה היא יראת חטא,
 שאני ירא מהתנתקות בנפש שלי. יראה כזו היא
 לא כח פעיל, אלא רק פחד, "אשרי אדם מפחד
 תמיד"^{קט}, שלא יתנתק. אבל הכח בנפש לדחות
 את הרע, משהו חיובי מאד, הוא העטרא דגבורות
 של הדעת. גם הענין הזה קשור ל"חפץ חיים",
 שאחרי "נצד לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה"
 כתוב "סור מרע ועשה טוב", "שמאל דוחה וימין
 מקרבת", ואז יתכן גם "בקש שלום ורדפהו",
 גם "אתהפכא שוכא לנהורא וטעמין מרירו
 למיתקא"^{קי}.

הכח הזה, של "שמאל דוחה", הוא תכונה
 מיוחדת של הבת החכמה והצנועה. כתוב^{קי}
 שעיקר הדעת של הבת הוא "עטרא דגבורות".
 הבת הזו מכירה היטב מה טוב ומה רע,
 ובכח דעתה היא דוחה דברים בלתי רצויים
 (כגון נגינה לא חסידית, לימודי חול מיותרים,
 התחברות – לא לשם קירוב – לבנות לא
 צנועות וכו' וכו')^{קט}.

עיקר החידוש כאן
 הוא בשתי הגבורות
 העליונות, שכנגד חיה-
 יחידה: יש את גבורה
 דעתיק, שרש החכמה
 (גבורה דעתיק מתלבשת
 בחכמה סתימאה דאריך
 ומשם לחכמה עילאה
 דאצילות), כמו שהסברנו
 על נתינת התורה מפי
 הגבורה. מדרגה זו היא

התיקון השני של שבעת תיקוני גלגלתא – טלא
 דבדולחא^{קח}, שנקרא גם בוצינא דקרדוניתא^{קט}
 (נר חזק, נר גבור). בוצינא דקרדוניתא היינו קו
 המדה, גם גבורה, גם תורה, כמו שכתוב בתניא^{קי}
 שכל התורה כולה היא שיעורים, במדידה
 והגבלה.

חביון עוז העצמות: שרש מסירות הנפש

בחמש הברכות אמרנו שהיחידה היא החסד
 דגלגלתא, מקור המצוות, שמעל התורה, אבל
 כאן נסביר אחרת: הגבורה הכי גבוהה, כנגד
 היחידה, היא מה שהסברנו על מסירות נפש.
 ווארט שהוא פשט, אבל גם חידוש, שכל מה
 שמדובר על מסירות נפש – במיוחד בעולם הזה,
 שלכן נצטער בימות המשיח שהיא נעלמה^{קי} –
 היינו גבורה שהיא "חביון עז העצמות" שבתוך
 רדל"א^{קי}, בתוך האמונה, בתוך הצניעותא
 ("כל כבודה בת מלך פנימה")^{קי}. זו המדרגה הכי

קח זהר ח"ג קכח, ב; ע"ח שי"ג פ"ו.

קט זהר ח"א טו, א; יח, ב. ובכ"מ.

קי אגה"ק י.

קיא ראה שבת קנא, ב; סה"ש תרפ"ז עמ' 120 ואילך; לוח
 "היום יום" ג' מנחם-אב.

קיב שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ
 חבקוק ג, ד. וראה גם מאו"א מערכת אלף אות סד.

קיג "חביון" לשון "נחבא אל הכלים", היינו שרש הכלים
 ברדל"א (מקור רוממות המלך). מקור מסירות הנפש הוא

שרש הצניעות בחביון (עז העצמות). ורמז: חביון צניעות
 עולה בת חכמה וצנועה (שבת)!

קיד תהלים כט, יא.

קטו שה"ש רבה א, כג.

קטז משלי כח, יד.

קיז זהר ח"א ד, א.

קיח ע"ח שכ"ו פ"ג ובכ"ד.

קיס אחד משלש הדברים עליהם אמרו חז"ל "לעולם

שלה, כמו שכתוב בתחלת מסכת כתובות על "צנועות דמסרן נפשייהו" קכ"קא.

קכ כתובות ג, ב. וראה שיעורי מסכת כתובות שיעור שני. קכאמרש חדש אלול ועד לה"ר אומרים את פרק כז בתהלים, "לדוד הוי' אורי וישעי", שם יש ביטוי מיוחד שעולה מלכות – "בזאת אני בוטח" (פסוק ג). "זאת" היינו המלכות האשה ("זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת" ובסוד "בזאת יבא אהרן אל הקדש") ו"אני בוטח" היינו על דרך "בוטח בה לב בעלה" (משלי לא, יא). את הבטחון בה – שהוא עצם הטוב וכל יכול – מקבל האיש משרש בתואשתו שבחביון עז העצמות שברדל"א, האמונה הפשוטה, הצניעות ומסירות הנפש של הבת הצנועה והחכמה (חלק הקדמי של "בזאת אני בוטח" עולה חוה פעמים חכמה, וד"ל).

שוב, כל זה מתקשר לעיקר הווארט שהשלמות של הבת, התמימות שלה, שהיא חכמה וצניעות. אמרנו שחכמה קשורה לצניעות, וגם מלכות, אבל בעצם הצניעות היא כל הגבורות – הגבורה הכי גבוהה היא בצניעותא (והיא מתקשרת לכח מסירות הנפש – צנועה היא בת שבטבע מוסרת את הנפש על הצניעות

תהא שמאל דוחה וימין מקרבת" הוא אשה, ולענייני נדרוש שדווקא לאשה יש 'חוש' מתוקן ב"שמאל דוחה", הרבה יותר מאשר לאיש – אצלה זהו 'צר' טוב (וכן ידוע אצלנו ש"שמאל דוחה ימין מקרבת" ר"ת שדים, אלדד ומידד שמניקים את השפע לעם ישראל, לכנסת ישראל).

הַלּוּמֵד עַל חֵנֶת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ בכ"ד אלול – הלולת החפץ חיים – אפשר לחגוג את 'יום חינוך הבנות'.
- ◆ השנה – תהא שנת פה – צריך לתקן את הפה.
- ◆ תיקון הפה הוא שמירתו מאיסור ושימוש בו להפצת האמת האלוקית בכל העולם.
- ◆ לבנות חוש מיוחד בדיבור ועליהן להקדיש אותו להבאת הגאולה.
- ◆ בראש השנה צריך להקדים את הפה לאזן – להקדים "נעשה" ל"נשמע".
- ◆ אנחנו מקבלים את מה שה' יגיד גם בלי ששמענו כי אנחנו אחד עם ה'.
- ◆ שתי התכונות לפיהן מזהים את הכלה הטובה הן צניעות וחכמה.
- ◆ כלה חכמה וצנועה היא ממילא גם טובת לב ובעלת חסד (שנעשה "לשמה").
- ◆ חכמה וצניעות הולכות ביחד – "ואת צנועים חכמה".
- ◆ המצוה העיקרית של בן בבר-מצוה היא תפילין והמצוה העיקרית של בת בבת-מצוה היא שבת.
- ◆ בת חכמה וצנועה בגימטריא שבת ו"כל כבודה בת מלך פנימה" בגימטריא לכבוד שבת.
- ◆ לבת צנועה מתגלים פני השכינה הקדושה (שמשו רבינו לא זכה לראות).
- ◆ תשפ"ה עולה חכמה-גבורה-מלכות – החכמה והגבורה בונות את המלכות המתוקנת.
- ◆ בת חכמה וצנועה היא בת חכמה וגבורה.
- ◆ גבורה היא צניעות וגם נחישות ומסירות-נפש.
- ◆ הדין של בנין המלכות בעשרת ימי תשובה הוא דין ממותק הממשיך ברכה לכל השנה.
- ◆ נפשי-רוח-נשמה היינו ברכות מזוני-חיי-בני – וכולהו רויחי!
- ◆ חיה-יחידה ברכות הצלחה בלימוד והפצת תורה ובקיום מצוות במסירות-נפש.
- ◆ יראת המלך נובעת מהקרנת היראה-הגבורה של המלך עצמו.
- ◆ יראת-חטא היא פסיבית והכח של "שמאל דוחה" הוא אקטיבי.
- ◆ לאשה הטובה כח מיוחד להבחין ברע ולדחות אותו.

שיעור

תיקון המשפט בדרך לגאולה

"ויגבה"

קיצור מהלך השיעור

בתפלות ראש השנה ויום כיפור השינוי העיקרי והחשוב הוא אמירת **"המלך הקדוש"**, ולפניו אומרים את הפסוק **"ויגבה הוי' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה"**. **פרק א** מתבונן בהופעות המלה **"ויגבה" בתנ"ך** (עם סיכול ממוקד למלך צור...). **פרק ב** לוקח את ההתבוננות הזו ל**"זנבה מאד" האמור במשיח**, תוך התבוננות בכל העליות של המשיח, עם דגש על התכלית המקווה של **תיקון המשפט**.

אבל יש גם מפרשים^ג שהכל הולך על עם ישראל, כאשר ב"משפט" שה' עושה הוא מציל את העשוק מהעושק ומסדר־מתקן את החברה. זהו משפט חיובי, שיש בו גם רחמים, כמו שכתוב בזהר, בפנימיות התורה, שמשפט הוא לאו דווקא דין — "משפט רחמי"^ד. ה' נעשה גבוה ברחמים של המשפט שלו עם עם ישראל, גם משפט וגם צדקה — "ויגבה הוי' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה". מסבירים^ה שהפסוק הזה מקביל לעוד פסוק, שחותם את הפטרת שבת חזון — "ציון בְּמִשְׁפָּט

א. ארבעת פסוקי "ויגבה" ו"ויגבה... במשפט" ו"נקדש בצדקה"

בראש השנה ויום כיפור, לפני ברכת "המלך הקדוש", אומרים פסוק מתחלת ספר ישעיהו — **"ויגבה הוי' צבאות בְּמִשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדָּשׁ בְּצַדְקָה"**^א. רואים שה"ויגבה" כאן הולך, קודם כל, עם משפט.

יש כמה פירושים לפסוק:

לפי פירוש אחד^ב ה"משפט" הוא משפט נגד הגוים הרשעים וה"צדקה" היא הטוב שה' עושה עמנו, עם ישראל.

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. חלוקת לקח למוסדות החינוך. ז' תשרי תשפ"ב - כפ"ח

א ישעיה ה, טז.

ב ראה פירוש רבי יוסף קרא עה"פ.

ג ראה מצו"ד, מלבי"ם וראב"ע עה"פ.

ד ע"פ הקדמת תקו"ז ז"י, ב ("פתח אליהו").

ה ראה פירוש אדרת אליהו עה"פ.

על אף שפנימיות

המלך צריכה להיות שפלות, כמאמר דוד "והייתי שפל בעיניו", "ואנכי תולעת ולא איש", בחיצוניות הוא צריך התנשאות על עם, לשם תיקון העם, תיקון הלב, וגם ליכוד העם, אחדות העם

רחמי" – המשפט הוא הרחמים של הקב"ה.

מהפסוק "ויגבה לבו בדרכי הוי", שנאמר במלך יהושפט, לומדים¹ שעל אף שפנימיות המלך צריכה להיות שפלות, כמאמר דוד "והייתי שפל בעיניו"², "ואנכי תולעת ולא איש"³, בחיצוניות הוא צריך התנשאות על עם, לשם תיקון העם, תיקון החברה, וגם לשם ליכוד העם⁴, אחדות העם.

כשלמדנו את "ויגבה לבו בדרכי הוי" שמנו לב שחוק משם הוי' שמפורש בפסוק, גם המלה "ויגבה" שוה הוי'. יש עוד

שם הוי' בפסוק, בסופי התיבות של הביטוי – "ויגבה לבו בדרכי י-הויה". יש בביטוי הזה – "ויגבה לבו בדרכי הוי" – 'חזקה' של שם הוי' ב"ה" (שם הוי' מפורש, שם הוי' בס"ת, ויגבה בגמטריא הוי').

בכל אופן, יהושפט נוהג ב"ויגבה לבו בדרכי הוי", הולך בדרך של "ויגבה הוי' צבאות" הוא בצבא דלילה⁵] במשפט". ההמשך הוא "והאל הקדוש נקדש בצדקה" ואז חותמים "ברוך אתה הוי' המלך הקדוש".

"ויגבה מכל העם"

נשאלת השאלה – האם יש עוד פעם בתנ"ך את המלה "ויגבה"? הזכרנו שני פסוקים של "ויגבה", וחשוב לדעת אם יש עוד. יש עוד פעמיים:

הראשון הוא בעצם הראשון בתנ"ך, "הכל

תפדה וְשָׁבִיָּה בְצַדְקָה". שם, מוסבר בחסידות¹, ה"משפט" הולך על התורה וה"צדקה" היא מעשים טובים – כל המצוות המעשיות נכללות בצדקה².

יש "צדקה ומשפט", וכאן הווארט שהמשפט שה' עושה פועל את "ויגבה", "ויגבה הוי' צבאות במשפט", ואילו הצדקה שלו פועלת את ה"נקדש", "והאל הקדוש נקדש בצדקה". שם "אל" הוא שם החסד ו"קדוש" פירושו נבדל למעליותא – יש סתם חסד ויש "רב חסד"³, והוא "נקדש בצדקה" שהוא עושה. אחרי הפסוק הזה, הסך-הכל הוא

"ברוך אתה הוי' המלך הקדוש" – אלה הדברים שעושים את ה' למלך, דווקא בימים האלה.

"ויגבה לבו בדרכי הוי"

חשבתי על הענין באחת התפלות של ראש השנה, ומיד הוא הזכיר לי עוד פסוק של "ויגבה", שגם דברנו עליו לאחרונה – קצת באריכות – "וַיִּגְבֶּה לְבוֹ בְדַרְכֵי הוִי"⁴. אצל מי הוא נאמר? אצל יהושפט. יהושפט הוא מלך צדיק מבית דוד, שהגדולה שלו היא שמסר את הנפש על תיקון המשפט בעם ישראל, כמו שכתוב באריכות בדברי הימים על כל התקנות שהוא עשה⁵. שמו יהושפט והוא תקן את המשפט. הוא הלך בדרך ה' והתדמה אליו, קיים "והלכת בדרכיו"⁶, וה' רוצה, דבר ראשון, שהמשפט יהיה מתוקן. שוב, כמו שאמרנו, בפנימיות "משפט

1 ישעיה א, כז.

2 לקו"ת דברים א, א ואילך (ד"ה "ציון במשפט תפדה").

3 ב"ב ט, א.

4 תניא אגה"ק י יוג (ע"פ זהר ח"ג קמ, ב).

5 שיעור י"ד אלול תשפ"א (נדפס בגליון בלק השתא).

6 דה"ב ב"ז, ו.

7 שם בכל הפרק.

8 דברים כח, ט.

1 ד ראה **לב לדעת**, ביאור א למאמר "פרק בעבודת ה'".

2 טו שמואל"ב ו, כב.

3 טז תהלים כב, ז.

4 יז ספר המצוות לרמב"ם, מ"ע קעג: "שצונו למנות עלינו מלך מישראל יקבץ כל אומתנו וינהיגנו".

5 יח חגיגה טז, א (וראה ח"א"ג מהרש"א שם); זהר ח"ג רכט, ב.

בשפלות. קוראים לו, ואז רואים ש"ויגבה מכל העם" – חידוש, ממצב של גארנישט, נחבא אל הכלים, לא רוצה להיות מלך בכלל, הוא מופיע ופתאום הוא גבוה מכולם משכמו ומעלה. יש באופן הזה של ההתגלות משהו שצריך להיות גם אצל מלך המשיח. אחר כך הוא צריך להמשיך גם בכלים דתיקון – במלכות של דוד המלך. המשיח צריך להיות מבית דוד, אבל חייבת להיות הנקודה הזו, של "ראשית מלכות ישראל", והיא הולכת יחד עם המלה "ויגבה".

"ויגבה לבבך בחילך"

עד כאן ראינו שלשה "ויגבה" טובים – של שאול, של ה' צבאות ושל יהושפט. ה"ויגבה" של יהושפט הוא משפט וגם ה"ויגבה" של ה' צבאות הוא משפט, לכן צריך לומר שכנראה גם ב"ויגבה" של שאול יש איזו יכולת – חוש, כשרון סמוי שמתחיל להתגלות – שגם הוא מסוגל בבחינה שלו לעשות משפט. בעצם גם פעולת הליכוד של העם היא משפט. אבל יש עוד פעם אחת שכתוב "ויגבה" – גם היא במלך, אבל לגריעותא. כתוב במלך צוה, בנבואת יחזקאל, **"וַיִּגְבֶּה לְבָבְךָ בְּחִילְךָ"**.^כ כלומר, שהוא עשה את עצמו אלקים.^כ

רואים משהו מיוחד ב"ויגבה" של הלעומת-זה. מלך צור – שנקרא פעם גם "נגיד צור"^כ, כמו "משיח נגיד"^כ – עושה את עצמו אלקים ולכן קוראים "ויגבה". כנראה יש בזה משהו ה' אמר עלינו, נשמות ישראל, "אני אמרתי אלהים אתם".^ל ה' באמת רוצה שנהיה כמו אלקים. אמרנו שמשפט הוא "רחמי", שם הוי', מדת הרחמים,^{לא} "ויגבה הוי' צבאות במשפט", אבל בכל אופן, הפן בו ה' דן דין אמת לאמתו

הולך אחר הפתיחה"^ט, כתוב על שאול – **"וַיִּגְבֶּה מִן הָעָם מְשֻׁכְמוֹ וּמְעֵלָה"**.^כ רואים ש"ויגבה" קשור לראשית המלכות בעם ישראל. מצד אחד, ביחס למלכות בית דוד, מלכות שאול היא עדיין תהו – אבל המשיח הוא "אורות דתהו בכלים דתיקון"^כ. לכן דוד המלך, במסירות נפש ממש, דואג לא לפגוע חלילה בשאול המלך, שרודף אותו, ומקפיד לקרוא לו בכינוי "משיח הוי"^כ. שאול הוא ראשית בחירת העם במלך. יש דיון אם טוב או לא טוב שהם רצו מלך^כ, אבל בכל אופן המלך צריך לבוא ברצון העם, "ומלכותו ברצון קבלו עליהם"^כ, וראשית הגשמת רצון העם במלך התקיימה בשאול. סימן שיש משהו בשאול שהוא המבוקש. מבקשים מלך – כמו בדור שלנו, שצריך לבקש את המשיח, את המלך, שעד עתה לא נמצא במציאות (בפועל) כלל – ואז מופיע שאול המלך.

איך הוא מופיע? בעצם הוא לא מופיע. עושים גורל, והגורל נופל עליו, אבל שאול איננו. אז יוצאת בת קול – כך משמע מהפסוק^כ – שהוא נחבא אל הכלים, מתחבא לו, הוא

ביחס למלכות בית דוד, מלכות שאול היא עדיין תהו – אבל המשיח הוא "אורות דתהו בכלים דתיקון". לכן דוד המלך, במסירות נפש ממש, דואג לא לפגוע חלילה בשאול המלך, שרודף אותו, ומקפיד לקרוא לו בכינוי "משיח הוי"

ט ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

כ שמואל"א, י, כג.

כא שיחת כ"ח ניסן תנש"א.

כב שמואל"א כד, ז; כד, יא; כו, ט; כו, יא; כו, טז; כו, כג; שמואל"ב א, יד; א, טז; יט, כב.

כג ראה רמב"ם הלכות מלכים פ"א ה"ב; פירוש האברבנאל על שמואל"א ח, ד.

כד תפלת ערבית, ברכה ראשונה שאחרי ק"ש.

כה שמואל"א, י, כב: "וואמר ה' הנה הוא נחבא אל הכלים".

כו יחזקאל כח, ה.

כז ראה שם פסוק ו; מלבי"ם ביאור הענין עה"פ.

כח יחזקאל כח, ב.

כט דניאל ט, כה.

ל תהלים פב, ו.

לא ראה בראשית רבה יב, טו.

ב. "וגבה מאד" "ירום ונשא וגבה מאד"

כל ההתבוננות הזו היתה רק בשביל להגיע לעוד משהו. עד כאן הסברנו שהמושג גבהות, במיוחד אצל המלך, הוא תיקון משפט. בעצם, היכולת שלו לתקן את המשפט היא זו שעושה אותו מלך. זהו הווארט כאן.

ההבנה הזו נותנת פן חדש של הבנת הפסוק על מלך המשיח – עליו אנחנו חושבים – לקראת סוף ישעיהו, פסוק שכולנו מכירים, "הִנֵּה יִשְׁפָּל עֲבָדֵי יְרוֹם וְנָשָׂא וְגָבַהּ מְאֹד"^ל. יש בפסוק שלש מלים של התרוממות – "ירום ונשא וגבה". אם מכל פסוקי "ויגבה" אני לומד ש"וגבה" קשור לתיקון המשפט, צריך לחשוב מה המשמעות של "ירום ונשא". בדרך כלל בתנ"ך המושגים הללו הולכים יחד, הם 'מכלול'^מ. לדוגמה, ה' יושב "על כסא רם ונשא"^נ, ובעוד מקומות המושגים רם ונשא הולכים יחד. החידוש בפסוק של המשיח הוא התוספת של "וגבה", ולא סתם "וגבה" אלא "וגבה מאד".

קודם כל צריך להסתכל איך חז"ל מפרשים את המלים הללו. חז"ל מפרשים בשני אופנים שונים, אבל דומים, שכל מלה כאן אומרת שהמשיח הוא יותר ממישהו אחר. כבר חידוש לפרש כך. נתבונן בשני האופנים:

"ירום' מאברהם"

המדרש היותר ידוע בספרי הנגלה הוא "ירום' מאברהם 'ונשא' ממשה 'וגבה'

לז ישעיה נב, יג.

לח ראה מעין החכמה בתחלתו; פרדס רמונים ש"ח פ"ד; שיעורים בסוד ה' ח"א כללי השערים פ"ה.

לט ישעיה ו, א.

היום מלך צור
היינו החיזבאללה,
נמצא שכדי
לנצח אותו צריך
את ה"ויגבה" של
הקדושה, החל
מתיקון המשפט
בישראל...

הקדושה, החל מתיקון המשפט בישראל...^ה.
אם רוצים לעשות רמו שמשייך את "ויגבה"

הוא שם אלקים, מדת הדין, כמו שכתוב "אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפט"^כ ו"כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים"^{כג}, וממילא "אני אמרתי אלהים אתם" פירושו שתעשו משפט^{כד} (היום מלך צור היינו החיזבאללה, נמצא שכדי לנצח אותו צריך את ה"ויגבה" של

גם לשם אלקים (כמו שמלך צור עשה את עצמו אלהים, לגרועותא, וכמו שהמלך שופט, בשם "אלהים"): "ויגבה" אכן שוה הוי', כמו שאמרנו, אבל שם הוי' מתחבר לשם אלקים – "הוי' אלהים", שם מלא^{כז}, בגימטריא יבק. בכל מלה, "ויגבה" ושם אלקים, יש חמש אותיות. לכן אפשר לעשות פעולה של הכאה פרטית – א כפול ו 6), ל כפול י 300), ה כפול ג 15), י כפול ב 20), ם כפול ה 200) – ולראות שסך-הכל שוה ישראל, משהו נחמד ביותר.

לב תהלים פב, א.

לג שם עה, ח ("דעת אלהים" – ראה השע ד, א ושיעור שבת פינחס תשפ"ד, נדפס בגליון דברים אד – היינו "שמאל דוחה וימין מקרבת", תרין עטרין שבדעת, "זה ישפיל וזה ירים", כאשר יתכן שמדובר באותו "זה", שבתחלה יש לבטשו ולהשפילו ובזכות זה ניתן להרימו, הכל מתוך ה'חוש' המיוחד של המלך ברצונו הפנימי להרים את כל בני עמו מעלה-מעלה, שיתגלה שכל ישראל מלכים ובני מלכים, המבינים בסוד המלכות, וד"ל).

לד וראה בפירוש החזקוני ל"שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם" (בראשית ט, ו) היינו שהאדם נברא בצלם אלקים, השופט, ולכן עליו להיות שופט בעצמו ולשפוט את שופך דם האדם.

לה הערה זו נכתבה בכ"ג אלול תשפ"ד לפנות ערב, כ"ד שעות לפני חיסולו של הצורך נסראללה ימ"ש...

לו בראשית רבה יג, ג; טו, א.

ה' בחר במנהיגים כי פנקו את הצאן שלהם, לקחו את הכבש בידיים – היו רועי צאן בנאמנות לצאן, לכן הקב"ה נשא אותם להנהיג

ממלאכי השרת^מ. על כל אחד מהם יש פסוק, מאד מענין. הייתי חושב ש"ירום" מאברהם הוא בגלל שמו, אברהם, אב-רם^{מא} (וחז"ל אומרים שהוא גם נקרא "רם"^{מב}). אבל כאן חז"ל לא אומרים כך, אלא לומדים שהוא "רם" מכך שאמר "הֲרַמְתִּי יָדַי מִגֵּ"שׁ – שהוא נשבע לא לקחת משלל המלכים. אברהם הוא "רם", אבל המשיח יהיה עוד יותר "רם" ממנו. מה הענין של "הֲרַמְתִּי יָדַי"? דברנו לאחרונה^{מג} הרבה על פרק כד בתהלים – פרק שאומרים בערבית של ראש השנה – בו כתוב "מִי יַעֲלֶה בְּהַר הוֹי וְיִמִּי יָקוּם בְּמִקְוֵם קִדְשׁוֹ. וְנָקִי כַפַּיִם וְבֵר לִבָּב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לְשׂוֹן נִפְשֵׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה"^{מה}. ה"הֲרַמְתִּי יָדַי" מזכיר לי את ה"נקי כפיים" וגם את ה"בר לבב" (ו"למרמה" הוא בפירוש משער רם).

"ונשא' מחשה"

ההמשך, "אשר לא נשא לשוא נפשי", הוא כבר מהמלה "נשא". נשים לב לדבר שלא כולם חושבים עליו, הצורה הדקדוקית של "נשא" היא נפעל (הִנֵּן אינה נ השרש אלא נ הנפעל). בִּיג מדות הרחמים כתוב "נשא עֲוֹן"^{מו}, בבנין קל, אבל כאשר כתוב "נשא" הבנין הוא נפעל. כלומר, יש משהו דווקא ב"נשא" שנפעל, פֶּן זִיךְ אֵלֵיךְ – קורה מעצמו. "ירום... וגבה" הם פועל יוצא, אבל "נשא" הוא בנפעל, קורה מעצמו. צריך לשים

מ מדרש תנחומא תולדות יד.

מא ראה תו"א יא, א.

מב ב"ב טו, א.

מג בראשית יד, כב.

מד התועודות ח"י אלול תשפ"א; התועודות הכנה לסליחות תשפ"א (נדפסה בגליון נצבים ר"ה יוליך תשפ"ב).

מה תהלים כד, גיד.

מו שמות לד, ז.

לב מתי כתוב "נשא" ומתי "נשא" – לא אותה נ. במשיח כתוב "ירום ונשא וגבה מאד", כמו מלך רם ונשא. את ה"ונשא" דורשים, בדרוש שמוכבא יותר בנגלה, על משה רבינו – "ונשא" ממשה. מאיפה לומדים זאת? "כִּי תֹאמַר אֲלֵי שְׂאֵהוּ בְּחִיקָךְ"^{מז}. גם פלא, לומדים שמשה רבינו נשא (ועליו נאמר "הנשיא הוא הכל"^{מח}), ומשיח עוד יותר נשא ממנו, מאמירתו "שאהו בחיקך", היותו אומן את העם. בזכות שהמלך, המנהיג של הדור, אומן את העם – היום יש מלה שגם משתמשים בה בחינוך, שהוא מפנק את הילדים – יש בו "ונשא". מה "שאהו בחיקך" לומדים שהוא נשא, ומלך המשיח עוד יותר נשא ממנו. שוב, כמו שאמרנו, הווארט הוא שהנשא קורה מעצמו. נסביר זאת לפי דרכנו, וזה ודאי פשוט: איך מוסבר בחסידות^{מט} "רם ונשא" בכלל? התכונה העצמית של המלך היא רוממות עצמית. לא דבר שהוא פועל – כך הוא נולד. הוא "הגון למלכות"^נ, ראוי להיות מלך, יש לו שרש ברדל"א – שהוא הרוממות העצמית שלו. מה הוא ה"נשא"? התנשאות על עם, שהזכרנו קודם. ההתנשאות על עם באמת קורה בדרך ממילא, צומחת מתוך ההפך. כמו שאנחנו מסבירים – יש למלך רוממות בעצם; הוא בינו לבין עצמו, במודע שלו, בתכלית השפלות; בגלל השילוב של הרוממות במזל והשפלות המלאה במודע, בבא הזמן, בבא העת, "עת רצון" מלמעלה, הוא נשא, עולה מעצמו. העליה מעצמו היא כלפי העם שלו. שוב, חז"ל לומדים "ונשא" ממשה" מ"שאהו בחיקך", כך ה' בחר במשה. חז"ל אומרים^{נא} שה' בחר במנהיגים כי פנקו את הצאן שלהם, לקחו את הכבש בידיים – היו רועי צאן בנאמנות לצאן, לכן הקב"ה נשא אותם להנהיג.

מז במדבר יא, יב.

מח רש"י לבמדבר כא, כא. וי"ל ש'נשיא' היינו תוצאת ה'נשא' בנפעל דווקא (כמו נשיאת שאול הנ"ל משכמו ומעלה, על פי גורל, בדרך ממילא ולא מרצונו), ודוק.

מט ראה חסדי דוד הנאמנים ח"ו עמ' 113.

נ ראה סוטה יא, א; סנהדרין ע, ב; יבמות עו, ב. ובכ"מ.

נא יל"ש שמות רמז קסט.

ש"בכל מאדך" היינו "בכל ממונך"¹⁰, וממילא "וגבה מאד" הוא על דרך "משפט וצדקה"¹¹, כאשר לצד תיקון החברה על ידי המשפט זקוק המלך לריבוי כסף וזהב כדי לחלק לכולם). כמו שנראה, יש גרסה אחת ש"מאד" הוא יותר מאדם הראשון – צריך להפוך את "אדם", שעדיין בגדר טעם ודעת, ל"מאד", למעלה מטעם ודעת, מסירות נפש¹². את ה"מאד" המשיח גובה מאתנו – הוא עושה משפט בשביל להוציא

מאתנו "מאד". אמרנו שבעל-הדין שמח, מקבל את הדין ברצון, גם כשהוא הפסיד. זהו גופא סימן שהדין גילה אצלו את ה"מאד". חז"ל אומרים¹³ ש"בכל מאדך" היינו "עושין רצונו של מקום"¹⁴. הפרשה השניה של קריאת שמע, שלא כתוב בה "מאד", היא "אין עושין רצונו של מקום". מי שמרגיש שנעשה פה רצונו של מקום, נעשה משפט צדק, סימן שהוא משדר על הגל של ה"מאד" – "רצונו של מקום". זהו הדבר הכי שמח, שאנחנו "עושין רצונו של מקום".

"וגבה' ממלאכי השרת"

במדרש הראשון דורשים "וגבה' ממלאכי השרת". מאין לומדים זאת? ממעשה מרכבה, בו כתוב "וַיִּגְבְּהוּ וַיִּגְבְּהוּ לָהֶם וַיִּרְאֶה לָהֶם וַיִּגְבְּתֶם מְלֵאֵת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעַתָּו"¹⁵ – יש שם הרבה גב. מהו גב? יש פנים ויש גב, צד הפנים וצד הגב. בכלל, משהו פשוט, שהמלה

לפי הווארט הזה, ה"נשא" בא מתוך השפלות של ההתמסרות לזולת. אם כן, "רם ונשא" היינו, ממש כמו שכתוב בחסידות, רוממות עצמית והתנשאות על עם, כאשר ה"נשא", מעצמו, הוא מתוך השפלות.

"וגבה מאד" – תיקון החברה

החידוש הוא שאחרי כל זה יש "וגבה". על רקע ה"רם ונשא", רוממות והתנשאות, יש "וגבה". הוא מתנשא, מינו אותו להיות

מלך, ומה הענין עכשיו? צריך לגבוה. ודאי אמרנו פעם ש"וגבה" לשון גבית חוב¹⁶. לעשות משפט היינו לגבות מכל אחד מה שהוא חייב. יש משהו בגובה, כמו שנסביר תכף, ששייך לספירות נצח והוד, בהן יש את מאזני המשפט. מי עושה משפט כראוי? צריך לדעת לומר "פלוגי אתה חייב, פלוגי אתה זכאי"¹⁷, כך ששניהם יוצאים מבסוטים

– מבינים-מרגישים שנעשה משפט. הסימן של המשפט האמתי הוא שגם מי שמפסיד במשפט מקבל זאת ברצון¹⁸ – פתאום הוא מבין שהפאזל של החברה מסתדר, שכל דבר נופל במקומו ומתחבר אחד לשני, וזה יותר כיף בשבילו מאשר שיזכה בעצמו. אם כן, דבר ראשון שאנו אומרים, שה"ירום ונשא וגבה"

היינו רוממות, התנשאות, והתכל'ס – תיקון החברה, המשפט, "וגבה".

שוב, יש ב"וגבה" גבית חוב. משיח גובה מכל אחד ואחד מאתנו את גילוי המהות שלו, את ה"מאד", ה"בכל מאדך"¹⁹ (חז"ל דורשים

נב ראה שיעור ל"ג בעומר תשס"ח.

נג סנהדרין פ"ג מ"ד.

נד **תיקון המדינה** פ"י תחת הכותרת "רחמי המשפט העברי". וראה אבות פ"א מ"ח.

נה דברים ו, ה.

10 ברכות פ"ט מ"ה.

11 שמואל'ב ח, טו. מלכים'א י, טו. ובכ"ד.

12 נח ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו (מהדורת תשס"ד) ח"א עמ' רכו. ובכ"מ.

13 נט ראה חדא"ג מהרש"א על ברכות לה, ב.

14 ס "מאד" ועוד "רצונו של מקום" עולה "בראשית" – לשם כך נברא העולם.

15 סא יחזקאל א, יח.

ודאי אמרנו פעם

ש"וגבה" לשון

גבית חוב. לעשות

משפט היינו

לגבות מכל אחד

מה שהוא חייב

בעל-הדין שמח,

מקבל את הדין

ברצון, גם כשהוא

הפסיד. זהו גופא

סימן שהדין גילה

אצלו את ה"מאד"

המפרשים^ס את "וגבה להם ויראה להם" – הם מפילים יראה (הפירוש הפשוט של "ויראה להם") כי הם גבוהים. איפה רואים זאת? בגב שלהם. בכלל, זהו ניתוח מאד חשוב בלשון. גם גבות העיניים הן ה'גב' של העיניים, כך מסבירים^ס. מה פירוש "מלאות עיניים"? המצודות, הכי פשט, אומר שהמובן של "עיניים" בפסוק הזה הוא גוונים, צבעים. כלומר, הגב גבוה וגם יש בו תפארת, הוא מלא גוונים, מלא עיניים.

בספירות הגב הוא הנצח וההוד, האחור. הפנים האמתיות הן החב"ד, ויש משהו באמצע – מעבר, כמו סוד השכם^ס – החג"ת. הגב האחור הוא הנה"י, ושם יש את מאזני המשפט. קודם כל, בגב מתייחסים לכולם בשווה. מה הדין הראשון לגבי שופטים? התייחסות שווה לכולם^ס. אני לא דן את הפנים – אני בעצם דן את האחור. מהו האחור? העובדות. "אין לו לדין אלא מה שענינו רואות"^ס, וענינו רואות את האחור – לא את הסבות והנסיבות הפנימיות. התורה דורשת מאתנו לדון לפי מה שהעיניים רואות, וכך לשקול במאזני צדק, נצח והוד^ל. למדנו לאחרונה בתניא^כ שמשה מתנבא רק מהספירות נצח והוד, שבהן מתלבשים האחוריים של הבינה וכו' – האחוריים של העליונים נעשים פנים של נו"ה ומשם נבואת משה.

חשיח עולה על שש דמויות

אמרנו שזהו המדרש שמופיע בדרך כלל בכל הפשטנים, אבל דווקא בספרי הקבלה, בכתבי האריז"ל, המדרש הזה מופיע אולי פעם אחת,

ס ה ראה מצו"ד עה"פ.

סו ראה לדוגמא אזור אליהו סימן ד. ובכ"מ.

סז ראה תו"א הוספות לפרשת ויחי ד"ה "ואני נתתי לך שכם אחד". ובכ"מ בדא"ח.

סח דברים א, יז.

סט נדה כ, ב.

ע וכן מהנה"ה ד"ד נעשים עיני הנוקבא (ראה ע"ח של"ד פ"א) הדנה ב"דינא דמלכותא דינא" (נדרים כה, א) לפי ראות עיניה.

עא אגה"ק כ (שיעור התניא של ד' תשרי בשנה פשוטה).

גובה היא מלשון גב. מה הקשר? רק הגב גבוה? צד הפנים לא גבוה? לא ראיתי כתוב בפירוש,

אבל לכאורה משהו פשוט – אם אני מסתכל עליך מצד הפנים אני לא שם לב לגובה שלך, אני מסתכל על העיניים שלך, על הזקן שלך או על המסכה שלך^ב... אבל כשאני מסתכל על הגב אני רק רואה כמה אתה גבוה.

נאמר בצורה אחרת: יש בגב משהו שהוא כמות. יש ווארט, שגם הזכרנו הרגע למישהו, שהרבי היה אוהב לומר "כמות מאכט איכות" (כמות עושה איכות)^ג.

האיכות של כל דבר היא הפנים שלו. כשאני מסתכל על הפנים שלך, אם יש לי חוש, אני יכול לראות את תכונות הנפש

שלך, שהן בעצם האיכות שלך. אבל בגב אין קוי פנים. יש חכמת הפרצוף, אבל עוד לא ראיתי מישהו שיש לו חכמת העורף – שמסתכל על העורף ומבין מי האדם. כשאני מסתכל על הגב אני רואה רק שאתה גבוה – ויש בכך התפעלות מיוחדת (בסוד "וראית את אחרי ופני לא יראו"^ד). כך מסבירים

כשאני מסתכל על הפנים שלך, אם יש לי חוש, אני יכול לראות את תכונות הנפש שלך, שהן בעצם האיכות שלך. אבל בגב אין קוי פנים. יש חכמת הפרצוף, אבל עוד לא ראיתי מישהו שיש לו חכמת העורף

מה הדין הראשון לגבי שופטים? התייחסות שווה לכולם. אני לא דן את הפנים – אני בעצם דן את האחור. מהו האחור? העובדות

סב השיעור ניתן בשלהי תקופת ה'קורונה' והשומעים עטו מסכות.

סג לקוטי שיחות ח"ב עמ' 293 ואילך. השיחה התבארה בספר לחיות עם הזמן במדבר עמ' כא ואילך. וראה ענין התפלה וההתבוננות עמ' קמ.

סד שמות לג, כג (אך בסוף הגב נקנה נתקן עם הפנים בקנין אגב...).

הדמות הכי קרובה בתנ"ך למשיח, שיבוא ויחזיר את כל העולם "לעבדו שכם אחד", הוא אברהם אבינו

יכול לחפש). הכל יחד עולה אחד פעמים אברהם, "לפי הפסוק "אחד היה אברהם"^ט, "כי אחד קראתיו"^{טו}. הכל נכלל כאן באברהם אבינו – מאברהם למשיח. אכן, אנחנו מסבירים^ח שבאמת הדמות הכי קרובה בתנ"ך למשיח, שיבוא ויחזיר את

כל העולם "לעבדו שכם אחד"^{טט}, הוא אברהם אבינו, יותר אפילו מדוד המלך. המשיח צריך להיות בן דוד, המלך, אבל גם אברהם היה מלך^פ, והפעולה של משיח היא דווקא פעולת אברהם אבינו. משיח לא עושה את הפעולה של משה רבינו, שנתן תורה לישראל. גם משה השפיע בעקיפין על כולם, אבל העבודה שלו היא לא ללכת ולגייר את כל העולם – זו העבודה של אברהם אבינו ושל משיח. משיח יצליח לחולל את מה שאברהם רצה, הוא יוציא לפועל את רצון היהודי הראשון, שהוא גם הגר הראשון^{קס} וגם המאמין הראשון^{פכ}.

ובדרך כלל^{עב} מופיע מדרש אחר, שלכאורה יותר פשוט. במדרש השני הכל הולך על האבות – "ירום" מאברהם, 'ונשא' מיצחק, 'וגבה' מיעקב" (כאן יעקב הוא המשפט^{עג}, "משפט לאלהי יעקב"^{עד}) – ובסוף בא משה, 'מאד' ממשה, ולפי גרסה

אחרת אדם הראשון, "מאד" מאדם". במדרש הראשון, שמופיע אצל הפשטנים, לא דורשים את ה"מאד".

אם נחבר את שני המדרשים, המשיח עולה על שש דמויות מרכזיות בתורה: אברהם, יצחק, יעקב (האבות), אדם הראשון, משה רבינו ומלאכי השרת – משיח הוא יותר מכולם.

כעת נעשה גימטריא: נחבר את כולם יחד – **אברהם, יצחק, יעקב, משה, אדם, מלאכי השרת** – ונחבר אותם לפסוק, "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד" (שגם לו גימטריא נפלאה, שדברנו עליה הרבה פעמים^{עה} וכל אחד

עב ראה לדוגמא ליקוטי הש"ס קידושין; שער הפסוקים בראשית מט, י.

עג משפט יעקב עולה תורה – יעקב הוא עמוד התורה.

עד תהלים פא, ה.

עה ראה **וממנה יושע** מאמר "קליפה קדמה לפרי" ובהערה לה; שיעור כ"א שבת תשע"ה הערה ז; שיעור אור לכ"ו אדר תשע"ט (סוד הזמן 2).

עו יחזקאל לג, כד.

עד ישעיה נא, ב.

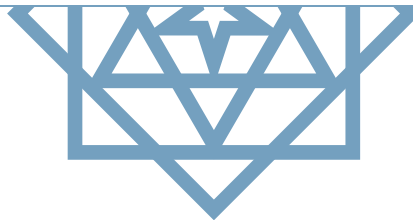
עח ראה שיעור כ"ו כסלו תשע"ז.

עט צפניה ג, ט.

פ ראה ב"ר מג, ה.

פא ראה רמב"ם הלכות ביכורים ד, ג.

פב שמות רבה כג, ה (ע"פ שה"ש ד, ח).

סוד עשרת ימי תשובה

קיצור מהלך השיעור

בשבת תשובה אשתקד – בשיעור לנשים – הוסברה הכוונה היסודית של **תיקון עשרת העומקים של המלכות** באמירת **"שיר המעלות ממעמקים"** בעשרת ימי תשובה (**פרק א**), בתוספת הקבלה מחודשת ל**עשרת הדברות (פרק ב)**. זו כוונה פשוטה ושוה לכל נפש, המעוררת לתשובה, חשבון נפש ותיקון מיוחדים בכל אחד מעשרת ימי תשובה.

בו אין לדבר? בכל אופן, אנחנו יודעים רק מה שכתוב בסידור – שאומרים את הפרק הזה, והוא מההוספות החשובות והנוגעות בתפלה.

אמירת **"שיר המעלות ממעמקים"** במשך עשרה ימים היא תיקון של עשרה עומקים. בספר יצירה המציאות כולה מוגדרת על ידי עשרה עומקים¹, כשכל שני עומקים הם שני קצוות של ממד אחד במציאות – **"עומק ראשית"** ו**"עומק אחרית"** הם שני קצות ממד הזמן (**"שנה"** במושגי ספר יצירה); **"עומק טוב"** ו**"עומק רע"** הם שני קצות ממד ה**"נפש"** (וכדלקמן עוד); וממדי המקום (**"עולם"** בלשון ספר יצירה), רוחב, עומק ואורך/גובה, מוגדרים על ידי **"עומק דרום"** ו**"עומק צפון"** (רוחב), **"עומק מזרח"** ו**"עומק מערב"** (עומק) ו**"עומק רום"** ו**"עומק תחת"**

ד ספר יצירה פ"א ה"ה.

א. עשרה עומקים "שיר המעלות ממעמקים"

אחת ההוספות החשובות בתפלה בעשרת ימי תשובה היא אמירת הפרק **"שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי"**^א בין ישתבח לברכת יוצר אור. זו הוספה שהתחילה מהאריז"ל, שחידש את אמירת הפרק הזה^ב. אין הרבה חלקים כאלה בתפלה, שהתחדשו לפני כמה מאות שנים בלבד. מכיון שזו הוספה מאוחרת היו מהפוסקים שפקפקו בדבר^ג – האם אין חשש של הפסק בהוספת הפרק הזה במקום

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שיעור נשים ליל שבת תשובה תשפ"ד - כפ"ח.

א תהלים קל.

ב פרי עץ חיים, שער תפילות ר"ה פ"ז; ראה לקו"ת, דרושים לר"ה, נד, ג.

ג ראה שו"ע או"ח, נד, ג.

אמירת "שיר המעלות ממעמקים" במשך עשרה ימים היא תיקון של עשרה עומקים

ה"ראשית" של החכמה, "ראשית חכמה"^{יב} (כתרגום "בראשית" – "בחוכמא"^{יג}). שתי בחינות ה"ראשית" הללו מתחברות, כפי שה"י ו"קוצו של י", שכנגד החכמה והכתר, הם מציאות אחת^{יד}. "עומק ראשית" כתחלת הזמן היינו בעיקר הבחינה של

החכמה, נקודת ההתחלה של כל ההתהוות – "כלם בחכמה עשית"^{טו}.

ג' תשרי – צום גדליה – הוא כנגד "עומק אחרית", השייך לספירת הבינה, סוד "אחרית הימים" ("לעתיד לבוא" ו"עולם הבא" שבסוד הבינה^{טז}), אחרי ממד הזמן.

ד' תשרי שייך לתיקון ספירת הדעת, הכוללת שני עומקים בספר יצירה – "עומק טוב" ו"עומק רע", בסוד "עץ הדעת טוב ורע"^{יז} (ההופעה הראשונה של "רע" בתורה). הפיזיקה היום תופסת את המרחב כמורכב מזמן ומקום, אבל היא לא מכירה בממד הנפש – בכך שכל דבר במציאות יכול להיות טוב-טוב או רע-רע-רע.

ה' תשרי הוא כנגד "עומק דרום", צד האהבה והחסד, כמו שכתוב באברהם אבינו, איש החסד, "הלוך ונסוע הנגבה"^{יח}. דרום הוא הצד של האור והחום המאפיינים את ספירת החסד.

ו' תשרי הוא כנגד "עומק צפון", העומק של מדת הגבורה-היראה. בדור שלנו, ו' תשרי הוא יום היארצייט של הרבנית חנה, אמו של הרבי מליובאוויטש, "אשה יראת הוי"^{יט} (וכנ"ל שהכל

גובה). מושג העומקים מיוחד לספר יצירה, ולכן מתאים לומר את הפרק הזה אחרי "ישתבח" הסיום של חלק התפלה המכוון כנגד עולם היצירה (וכהקדמה לברכת "יוצר אור", שהיא כבר תחלת תפלת עולם הבריאה)^כ. עשרת העומקים בכללות

מכוונים גם כנגד עשר הספירות – כפי שנסביר – ובעשרת ימי תשובה הכוונה לעשר הספירות של הנוקבא דווקא. הכוונה הכללית של הימים האלה היא סוד הנסירה^{כא} – בהתחלה הנוקבא, שהיא כולנו, הכלה של ה', דבוקה באחורי הזכר (הקב"ה). בעשרת ימי תשובה היא ננסרת, כדי שהיא תוכל לחזור ולעמוד עמו פנים אל פנים, עד שמגיעים לתכלית היעוד – בשמיני עצרת. לכן, עשרת העומקים הם בעצם האברים-הספירות של הנוקבא שננסרת בימים האלה – כל המחשבה עליהם מתאימה במיוחד לנשים.

עשרה עומקים בעשי"ת

כוונת העומקים היא כל כך מרכזית, עד שיש באריז"ל שלש שיטות איך לכוון את עשרת העומקים בעשרת ימי תשובה^{כב}. נסביר כעת בפרטות את השיטה העיקרית, בה אנחנו מכוונים: שני ימי ראש השנה – א' ו-ב' תשרי (סוד "בראשית", א-ב תשרי^{כג}) – הם "יומא אריכתא"^{כד} המכוון כולו כנגד העומק הראשון, "עומק ראשית". אכן, ב"ראשית" עצמה יש שתי בחינות (סוד "בראשית", ב בחינות "ראשית") – יש את ה"ראשית" של הכתר (כתרגום "בראשית" – "בקדמין"^{כה}) ויש את

יב תהלים קיא, י; משלי ד, ז.

יג תרגום ירושלמי לבראשית א, א.

יד וכפי שנתבאר בח"א של ההתוועדות – נדפס בגליון בראשית תשפ"ד – בסוד "אחת היא יונתי תמתי" (שה"ש ו, ט).

טו תהלים קד, כד.

טז ראה זר ח"ב כז, ב (בתוספתא) ובכ"מ.

יז בראשית ב, יז.

יח שם יב, ט.

יט משלי לא, ל.

ה פע"ח שער התפלה פ"ז.

ו שער הכוונות דרושי ר"ה ג.

ז ראה לקמן הערה כג.

ח פענח רזא פרשת בראשית פ"א.

ט עירובין לח, א.

י ראה גם שיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' קסג.

יא תרגום אונקלוס לבראשית א, א.

כמו שצריך לדעת להיות ברוממות, להיות למעלה, צריך לדעת גם להיות בשפלות, להיות למטה – שתי המדות הללו צריכות להיות באיזון

להיות באיזון (סוד "מזל מאזנים" של חדש תשרי).

כמו שעשרת ימי תשובה מתחילים ביחידה אחת של יומיים שהם "יומא אריכתא", הם גם מסיימים ביומיים שיש ביניהם קשר הדוק, כמאמר חז"ל ש"כל האוכל בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה בתשיעי ועשירי"^כ. כל האכילה שלנו ב־ט' תשרי עולה למעלה בצום של י' תשרי – מתגלה שזו אכילה בלי שום תאוה, בלי שום נגיעה אישית, רק של מצוה. גם התיקון האחרון, של "עומק מערב", שייך לשני הימים האלה יחד – בתשיעי, יחד עם תיקון "עומק תחת" (העומק של ההוד), מתקנים גם את "עומק מערב", והתיקון שלו ממשיך גם ביום הכיפורים. "עומק מערב", צד האחור, כולל גם את ספירת היסוד (שתיקונה הוא "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"^כ), שמירה על צד האחור בו תוקפות מחשבות מהלא־מודע, האחור של המודעות^{כב}) וגם את ספירת המלכות, עליה נאמר "שכינה במערב"^{כט}.

הפשט של "שכינה במערב" קשור לכניסה לבית המקדש – נכנסים להר הבית ולמקדש ממזרח וקדש הקדשים נמצא במערב – שם שורה ומתגלה השכינה בין שני הכרובים^ל, לכן "מקום כרובים וארון אינו מן המדה"^{לא}, ומשם ה' מדבר אתנו. ביום הכיפורים, היום הקדוש, נכנס הכהן הגדול לקדש הקדשים – למקום של "שכינה במערב". יחסית, ב־ט' תשרי עיקר הדגש בתיקון "עומק מערב" הוא על היסוד ובי' תשרי עיקר הדגש הוא על המלכות, ואזי נשלמת הנסירה של הנוקבא בכל עשר הספירות שלה.

כאן שייך לתיקון הנוקבא דווקא).

ז' תשרי הוא כנגד "עומק מזרח" – צד הקדם, הפנים של האדם כשהוא עומד ופניו אל הזריחה – עומק התפארת־הרחמים.

ח' תשרי הוא כנגד "עומק רום", העומק ששייך לספירת הנצח.

אנחנו לומדים הרבה על הבטחון המתוקן, פנימיות ספירת הנצח, תחושת הרוממות הנדרשת בשביל לפעול וליזום. כפי שהוזכר, אלה ימים של תיקון המלכות – גם בפשט, ימי המלכת ה' – ו"עומק רום" היינו גילוי הרוממות העצמית שבנפש, הרוממות העצמית שיש למלך, ו"כל ישראל מלכים"^כ ו"בני מלכים"^{כא}.

"עומק רום" ו"עומק תחת" הם כנגד נצח והוד, שתי הרגלים^{כב} שהולכות בשיתוף פעולה^{כג} וגם שתי הכליות^{כד} – יש קשר כל כך הדוק ביניהן, "נצח והוד תרין פלגי גופא"^{כה}, עד שבאחת הכוונות של הארז"ל שני העומקים האלה שייכים לאותו יום, ח' תשרי, אבל אנחנו לא מכוונים ככה – אצלנו, לפי הכוונה הכי 'מעודכנת' של הארז"ל, "עומק תחת" שייך ל־ט' תשרי. כמו שצריך לדעת להיות ברוממות, להיות למעלה, צריך לדעת גם להיות בשפלות, להיות למטה – שתי המדות הללו צריכות

כ ראה זהר ח"ב כו, ב (ובניצוצי זהר שם); ח"ג כח, א. כא שבת פי"ד מ"ד.

כב הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

כג בפע"ח שער תפלות ר"ה פ"ז מובאות שתי אפשרויות (השניה מובאת גם בסידור הרש"ש), והאפשרות השלישית – המבוארת בפנים – היא כפירוש הרמ"ז המובא בספר שערי בינה (ר"י צבע, שאלוניקי תקע"ג) כה, ב (נדפס גם בספר הכונות ישן עם הגהות הרמ"ז עמ' תקט).

כד ראה תקו"ז תקון מח (פה, א); תניא אגה"ק טו.

כה זהר ח"ג רלו, א (ברע"מ); ע"ח שכ"ז פ"א.

כו יומא פא, ב.

כז במדבר טו, לט.

כח ב"ב כה, א.

כט בבא בתרא כה, א"ב.

ל שמות כה, כב. וראה רבינו בחיי ומלבי"ם על שמות כה, ח.

לא בבא בתרא צט, א.

ב. עשרת הדברות מתן תורה בעשרת ימי תשובה

תשובה. את הלוחות הראשונים קבלנו בחדש סיון, שהמזל שלו הוא תאומים – הסוד של "תמתי" ^{לט}, תאומתי, לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני" ^מ, שויון וזהות שרמוזים גם בשני לוחות הברית ^{מא} – ואת הלוחות השניים קבלנו בחדש תשרי, שהמזל שלו הוא מאזניים, שגם קשורים לאיזון ושויון.

לכן מתבקש לעשות את ההקבלה של עשרת ימי תשובה – עם עשרת העומקים ועם ההקבלה שלהם לספירות, כנ"ל – לעשרת הדברות. זו הקבלה יסודית ומתבקשת שכעת איני זוכר איפה היא כתובה ^{מב}...

עשרת הדברות בעשרת ימי תשובה

נסביר בפרטות ובקיצור:

גם כאן יש תופעה מובהקת של חיבור שני ימי ראש השנה, "יומא אריכתא". הז"ל דורשים מהפסוק "תורה צוה לנו משה" ^{מג} ש-**תריא** (מתוך **תריג**) מצוות שמענו מפי משה רבינו ושתי מצוות נוספות שמענו ישירות מפי ה', "אנכי ו'לא יהיה לך' מפי הגבורה שמענו" ^{מח}. מתאים מאד שהדברות "אנכי" ו"לא יהיה לך" – מצות האמנת אלקות ושלילת עבודה זרה – הן המצוות של ראש השנה, בו אנחנו ממליכים עלינו את ה'. המצוות האלה הן "עומק ראשית" של כל עבודת ה'.

ג' תשרי שייך לדיבר "לא תשא את שם הוי' אלהיך לשוא" בו כתוב "כי לא ינקה הוי' את אשר ישא את שמו לשוא". "לא ינקה" שייך למדת "ונקה [לא ינקה]" ^{מה} – סיום יג מדות הרחמים – "מזל תחתון" ממנו יונק אור אמא,

כאשר יש הקבלה של עשרה דברים – שאנחנו מקבילים לעשר הספירות – ההקבלה הכי מתבקשת ויסודית בתורה היא הקבלה לעשרת הדברות, "עשרת הדברים" ^{לב} בלשון התורה.

בכלל, בעשרת ימי תשובה אנחנו עושים תשובה על כל התורה – כשאומרים את הוידוים ביום כיפור משמע שעברנו על כל התורה, עשינו את כל העבירות. בימי התשובה צריכים לעשות תשובה בלב על מה שנתוודה עליו בפה ביום כיפור, כמו שלמדנו באריכות ^{לג}. אם רוצים להתמקד בעשרת ימי תשובה במשהו שכולל את כל התורה הכי מתאים לעשות תשובה על עשרת הדברות, שבעצם כוללים את כל התורה ^{לד}. יש הוה-אמינא בחז"ל שצריך לומר את עשרת הדברות בכל יום ^{לה}. בפועל לא עושים זאת, כדי שאנשים לא יחשבו שאפשר להסתפק בעשרת הדברות, ולא צריך את כל התורה, אבל יש אנשים שאומרים – או, ליתר דיוק, שמכוונים ^{לו} – את עשרת הדברות בכל יום. ועוד, עשרת ימי תשובה הם הסיום של ארבעים הימים האחרונים בהם היה משה רבינו בהר (הי האחרונה של ארבעים היום הרמוזים בארבע היודין של "אני לדודי ודודי לי" ^{לז}, כידוע ^{לח}), כאשר ביום הכיפורים עצמו קבלנו את הלוחות השניים, בהם חקוקים עשרת הדברות. מתן תורה בשבועות הוא מתן תורה של צדיקים ומתן תורה ביום כיפור הוא מתן תורה של בעלי

לב שמות לד, כח; דברים ד, יג; י, ד.

לג שיעורי סליחות תשפ"ג ור"ה תשפ"ד – נדפס בגליון שבת תשובה-יום כיפור תשפ"ד.

לד ראה זהר ח"ב צ, ב ואילך. ראה תניא פ"כ.

לה ברכות יב, א.

לו כדברי הירושלמי ברכות פ"א ה"ה. ראה בעש"ט עה"ת בסופו, התעוררות לתשובה אות מ.

לז שה"ש ו, ג.

לח ראשית חכמה שער התשובה פ"ד (ד"ה "עוד יש" קטו),

א; ב"ח לטור א"ח סימן תקפ"א; ובכ"מ.

לט שה"ש ה, ב.

מ שה"ש רבה ה, ג.

מא תנחומא עקב פ"י.

מב ראה מעין זה – בכלל, ובדגש על ההקבלה של ר"ה ל"אנכי" ו"לא יהיה לך" – בליקוטי הרי"מ לעש"ת (מבית ישראל לר"ה תשכ"ט ותשל"ב).

מג דברים לד, ג.

מד מכות כד, א.

מה שמות לד, ד.

ביום כיפור, עם חמשת העינויים שלו, אנחנו מתנקים מכל החמדות של העולם הזה

שכיבוד אב ואם בא מתוך אהבה¹¹. יש כאן יסוד מאד גדול: אהבה היא הרגש הכי יסודי בנפש, ליהודי צריכה להיות הרבה אהבה – אהבת ה', אהבת ישראל, אהבת תורה, אהבת ארץ ישראל¹². אבל מאיפה מתחילות כל האהבות? מה בונה את האהבה בנפש? היחס של ילדים להורים – האהבה הטבעית להורים בונה בנפש רגש של אהבה שמתבטא בכל אהבה אחרת. ילדים אוהבים באופן טבעי את ההורים, והמצוה היא שיבינו שמתוך כך צריך לכבד אותם.

ו' בתשרי הוא היום של "לא תרצח" – שברור לגמרי שהוא תיקון הגבורה, קו שמאל ממנו יוצאים הדינים.

ז' בתשרי הוא היום של "לא תנאף", תיקון התפארת. כל העריות הן פגם ב"כתפארת אדם לשבת בית"¹³.

ח' בתשרי הוא היום של תיקון "לא תגנב". מה, אנחנו גנבים?! כנראה שכן. ההתחלה של הגניבה היא גניבת דעת – צריך להזהר מאד לא לגנוב את הדעת. יש בתורה "לא תגנב" וגם "לא תגנבו"¹⁴ – חז"ל מסבירים¹⁵ ש"לא תגנבו" היינו 'סתם' גניבה ו"לא תגנב" היינו גניבת נפש, עבירה חמורה שיש עליה עונש מות¹⁶. אנחנו גנבי נפשות?! כנראה שכן, על ידי גניבת דעת אפשר לגנוב נפשות.

הזהר מציין¹⁷ שבכל הדברות הללו – "לא תרצח, לא תנאף, לא תגנב" – אפשר גם להפריד את ה"לא", שיש פעמים שאותו דבר מופיע בתיקון, כמו "תרצח" בארבע מיתות בית דין שהן מצוה¹⁸. יש תשובה של אתכפיא, לפרוש לגמרי מהאיסור, ויש תשובה

ספירת הבינה שהיא סוד "עומק אחרית", כנ"ל (ודרשו חז"ל¹⁹ שעבירה זו מגיעה מהר ל"אחרית" לאדם ולעולם כולו – "נפרעין ממנו [ומכל העולם כולו] לאלתר").

ד' תשרי, היום של תיקון הדעת, "עומק טוב" ו"עומק רע", החסדים והגבורות שבדעת, מכוון כנגד "זכור את יום השבת לקדשו" (ובלוחות השניים "שמור את יום השבת לקדשו"²⁰ – "זכור" ו"שמור", ש"בדבור אחד נאמרו"²¹, הם בעצמם כנגד עטרא דחסדים ועטרא דגבורות שבדעת, מקור הזכר, "זכור", והנקבה, "שמור" לנוקבא²²). אדם וחוה היו צריכים להמתין עם האכילה מעץ הדעת עד יום השבת²³ ואז היו מביאים ליחוד ותיקון שלם של "עומק טוב" ו"עומק רע". בכל השבוע אנחנו מבדילים מבררים בין טוב ורע, אבל בשבת אפשר לקחת גם תענוג גשמי – שכל השבוע הוא רע – ולכלול אותו לגמרי בקדושה, כענג שבת שכולו מצוה²⁴. בשבת "הרע כסא לטוב"²⁵, ואדרבה, מתגלה שהוא "טוב מאד"²⁶.

ה' בתשרי הוא היום בו מסיימים את הלוח הראשון בדיבר "כבד את אביך ואת אמך", המכוון כנגד "עומק דרום", תיקון החסד והאהבה. ביחס להורים יש שתי מצוות – כבוד ומורא²⁷.

מורא אב ואם הוא, כמובן, יראה, ומכאן מובן

מו שבועות לט, א.

מז דברים ה, יא.

מח ראש השנה כז, א.

מט זחר ח"א מח, ב.

נ פירוש הש"ך עה"ת ויקרא יט, כד. הובא בלקו"ת פרשת קדושים (כט, א) עם סמך לדבריו מבראשית רבה כא, ד; ויקרא רבה כה, ב.

נא ראה טעמי המצות פרשת בהר; תניא אגה"ק כו.

נב כש"ט (קה"ת) אותיות כו רע. ראה סוד ה' ליראיו שער "הרע כסא לטוב" ובכ"ד.

נג בראשית א, לא.

נד שמות כ, יא; ויקרא יט, ג. ראה שו"ע יו"ד רמ, א"ד (וכל הסימן).

נה ראה גם פנים אל פנים ביאור לפרק ז ובספר מצות כיבוד הורים פ"ב.

נו ראה שערי אהבה ורצון מאמר "שלוש עשרה אהבות".

נד ישעיה מד, יג.

נח ויקרא יט, יא.

נט סנהדרין פו, א.

ס שמות כא, טז; רמב"ם הלכות גניבה פ"ט ה"א.

סא זחר ח"ב צג, ב.

סב ראה רמב"ם הלכות סנהדרין פ"ד.

“לא תתאוה”^{טו} – תיקון של כל החמדה, ממנה מתחילים כל העבירות. ביום כיפור, עם חמשת העינויים שלו, אנחנו מתנקים מכל החמדות של העולם הזה (כמו שידוע^{טז} שביום כיפור ‘מי צריך לאכול?’). אנחנו תמיד מזכירים שבספר “מבחר הפנינים” לרבי ידעיה הפניני, אחד הראשונים – שהרבי ר’ בונים אמר שהוא הגלגול של^{טז} – יש “שער היאוש”. זהו ספר שבנוי שערים – שערים של מדות טובות, וגם היאוש שם הוא מדה טובה – יאוש מכל עניני העולם הזה, מכל קניני העולם (כפי שקוראים בסוכות, במגלת קהלת, שמהבילה את כל קניני העולם). ביום כיפור אנחנו מתייאשים מכל עניני העולם, מתנקים מכל החמדות – מפתח לתיקון וכפרה על כל החטאים.

טו דברים ה, יז.
טז הובא (בשם רבי לוי יצחק מברדיטשוב) בשיחת ש”פ אחו”ק תשמ”ה סל”ג.
טז רמתים צופים סימן א אות נג.

– במיוחד תשובה של שבת, “שבת תשובה” – של אתהפכא, של הפיכת האיסור והקיום של הדבר בצד החיובי^{טז}.

ערב יום כיפור הוא התיקון של “לא תענה ברעך עד שקר”, המקור של כל פגמי הדיבור – כולל כל הסוגים של לשון הרע^{טז}. אנחנו יודעים כמה כולנו פגומים בלשון הרע, או על כל פנים באבק לשון הרע^{טז}, וערב יום כיפור הוא היום לתקן זאת.

כמו שעשרת הדברות מתחילים בענינים הכי יסודיים, “אנכי” ו”לא יהיה לך”, שמתאימים במיוחד לראש השנה, גם הסיום צריך להיות מיוחד. עשרת הדברות מסתיימים ב”לא תחמד” – ובעשרת הדברות בפרשת ואתחנן כתוב גם

סג השיעור נמסר ביח’ תשרי, כנגד “לא תגנב”, והיה בו פרק נוסף על תיקון הגנב עפ”י לוח “היום יום” ג’ אייר.
סד וראה מלכות ישראל ח”ב מאמר “שמירת ברית הלשון”.
סה בבא בתרא קסה, א.

הלומד על מִנַּת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ בעשיית מתקנים את עשרת העומקים שבספר יצירה – עשר הספירות של הנוקבא.
- ◆ מזל מאזנים מלמד לאזן עומק רום ועומק תחת – לדעת להיות למעלה (התנשאות) ולמטה (שפלות).
- ◆ הצום ביום כיפור מגלה שהאכילה של ערב יום כיפור היתה כולה “לשם שמים”.
- ◆ ביום כיפור נכנס הכהן הגדול לפני ולפנים, ל”עומק מערב”, בו נמצאת “שכינה במערב”.
- ◆ בעשרת ימי תשובה יש לעשות תשובה על מה שנתוודה עליו ביום כיפור.
- ◆ עשרת הדברות כוללים את כל התורה ולכן מתאים לשוב עליהם בעשרת ימי תשובה.
- ◆ בראש השנה, יום המלכת ה’, עוסקים ב”אנכי” ו”לא יהיה לך”.
- ◆ בשבת מתקנים את “עץ הדעת טוב ורע” כאשר כוללים את הרע בטוב.
- ◆ כל האהבות בנפש – אהבת ה’, אהבת התורה, אהבת ישראל וכו’ – מתחילות מהאהבה הטבעית בין ההורים והילדים.
- ◆ מצות כבוד הורים היא להפוך את האהבה הטבעית לכבוד.
- ◆ ביום חול יש תשובה של אתכפיא ובשבת תשובה של אתהפכא.
- ◆ בערב יום כיפור יש לתקן את כל פגמי הלשון.
- ◆ ביום כיפור מתייאשים מהעולם הזה וזוכים לתיקון “לא תחמד” ו”לא תתאוה” (שרש כל התאוות).

אהבת שלום

פרשת האזינו

דיבורי הצדיקים

ולא אותם שלעתיד. וגם לא יכולים לפעול בשמיעתם לדבר דבורים חדשים, וזהו אמרי פי לשון הווה וד"ל. הצדיק נקרא **שמים** = **נשמה**, כי "הוא כולו נשמה". כאשר צדיקים מתוועדים יחד לשמוע תורה זה מזה, "האזינו השמים", אז ניתן לשמוע לקלוט גם מה שהצדיק עדיין לא אמר בפועל ונמצא רק בכח במחשבתו, "ואדברה" בעתיד. מה שאין כן "ותשמע הארץ", מי שנתן בארציות, ניתן לשמוע ממנו רק "אמרי פי", בלשון הווה, מה שאומד בפועל.

על ידי השמיעה מתעוררת ההשפעה בפועל, "שיוכל המשמיע לדבר דבורים חדשים כמעין הנובע" – "האזינו השמים [הצדיקים]" ועל ידי זה "ואדברה" דבורים חדשים. וזהו "יום ליום יביע אמר" (שנאמר בהמשך ל"השמים מספרים כבוד אל" וגו') – הצדיק נקרא יום, וכאשר הצדיקים מדברים זה עם זה, "יום ליום", אז "יביע אמר" מלשון מעין הנובע, כי השומע מעורר (בדרך אור חוזר) השפעת דבורים חדשים של המשמיע. מה שאין כן קטני הערך אינם מעוררים בשמיעתם דבורים חדשים, "ותשמע הארץ אמרי פי" מה שנאמר ותו לא.

נביעת הדבורים של הצדיק היא 'נביעת האין סוף', סוד האות י של רבי, "כל רב מבבל וכל רבי מארץ ישראל"². נמצא שהשומע מהצדיק

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי. הנה הדקדוק ידוע, למה גבי שמים נקט ואדברה לשון עתיד, וגבי ארץ נקט לשון הווה אמרי פי. ויש לפרש על דרך זה, דהנה מבואר בספרים הקדושים (לקו"ת) דהצדיק נקרא שמים. וגם השמים הוא בנימטריא נשמה, והצדיק הוא כולו נשמה, על שם שמהפך החומר לצורה.

והנה ידוע שבהתוועד יחד שני צדיקים בצוותא הרא לשמוע תורה אחד מחבירו, אזי יש בכח השומע לשמוע אף אותם הדבורים שישנם עדיין בכח המשמיע ובמחשבתו, ואף שלא הוציאם מכח אל הפועל. וגם שמיעתו תפעול שיוכל המשמיע לדבר דבורים חדשים כמעין הנובע, על דרך הכתוב (תהלים יט, ג) יום ליום יביע אמר, פירוש כשצדיק אחד מדבר עם חבירו, וזהו יום ליום, אזי יביע אומר, פירוש שנובעים דבורים חדשים כמעין הנובע, וזו היא בחינת אור ישר ואור חוזר...

וזהו האזינו השמים ואדברה, פירוש אותם שהם בחינת שמים, יכולים להאזין אף אותם הדבורים שישנם עדיין בכח. וגם על ידי האזנה של גדולי הערך שהם בחינת שמים, על ידי זה יוכל לדבר דבורים חדשים עוד יותר כמעין הנובע וכנ"ל, וזהו ואדברה לשון עתיד. לאפוקי ותשמע הארץ אמרי פי, פירוש אותם שהם קטני הערך, בחינת ארציות, אין יכולים לשמוע רק אותם הדבורים שאומר המשמיע עכשיו

ב תקו"ז חדש צח, א, ראה שם הגדולים סדר תנאים ואמוראים. כש"ט (קה"ת) אות קמ.

נערך ע"י יוסף פלאי לפי רשימת הרב. א דברים לב, א.

קם, סוד 'קיימת הברית' של "צדיק יסוד עולם". חלק המילוי של יום צדיק, יוד וו מם צדיק דלת יוד קוף = 696 = עתיק יומין, זה פעמים חן. חלק 'הקדמי' (סכום המספרים עד האות, למשל י היינו 1 ועוד 2 וכ' 9, 45) = 1116 = כתר מלכות, בראשית ברא.

עיקר הדרוש הוא השוואה בין "ואדברה" ל"אמרי פי". ואדברה ועוד אמרי פי = 559, חצי 1118, "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", בחינת שמיעה שיש בה שתי בחינות הנ"ל. במספר קדמי, ואדברה = 845 = אדני פעמים אחד = ה פעמים אחד ברבוע. אמרי פי = 1456 = 8 פעמים יעקב = 7 פעמים יצחק, יום (בחינת צדיק) פעמים הוי', יבק פעמים אחד. ביחד, 2301 = אחד-אהבה פעמים אמונה-בטחון (גן עדן).

הוא גם בבחינת משפיע לצדיק, וכל אחד משפיע ומקבל גם יחד (כמו שהתבאר באהבת שלום פרשת דברים).

רמזי ההתבוננות

התבאר כי הצדיק הוא בחינת יום, "יום ליום יביע אמר" היינו צדיק לצדיק. ורמזים בזה: יום ליום יביע אמר ועוד צדיק לצדיק (יום ליום) = בראשית. יום צדיק = 260 = י פעמים הוי', שלמות הדעת (= האזינו השמים) של ה חסדים ו-ה גבורות שבכל אחד שם הוי'. ראשי תבות יום צדיק = 100 ברכות בכל יום, יפי (י פעמים י), סוד "הבל היפי" (הבל להב הלב היוצא בדבור של מאה ברכות בכל יום). אמצעי תבות יום צדיק יוד, חכמה. סופי תבות יום צדיק

מכללת 'תורת הנפש'

פותחת את המחזור ה-18
בתוכנית לימוד חד/תלת שנתית
של הכשרה מקיפה בתחומי הייעוץ והעזרה הנפשית.

ההרשמה לשנת הלימודים תשפ"ה בעיצומה

ירושלים, תל אביב, רחובות ובזום
להרשמה ופרטים חייגו:
02-5662323

להכיר את
הנפש מהשורש

אלה. אמת. אמת.

בראשות הרב
יצחק גינזבורג שליט"א

בס"ד

הסיפור החסידי

תכף יבוא | סיפור לראש השנה

מה גרם לתלמידי הבעל שם טוב לחוש כך? ומדוע נפסק הדמיון מיד בצאת הכוכבים? כדי לענות על כך, נתחיל דווקא ממהותו של הדמיון בכלל: הדמיון קשור בדם, בתורה נאמר כי "הדם הוא הנפש" – הדמיון הוא הרצון (כבפסוק "אם יש את נפשכם" – שפירושו יש את רצונכם). כאשר רוצים מאוד במשהו, מצייר אותו הדמיון בבהירות רבה, וככל שהדמיון והרצון חזקים יותר, קשה יותר להשתחרר מהם. בסיפור שלנו היה הדמיון חזק ופתאומי כל כך, עד שהנענר חיפש דרך להשתחרר ממנו. והנה, כתב האר"י ז"ל, כי עשרת ימי תשובה הם בסוד הנסירה: על פי הגמרא, אדם וחיה נבראו דבוקים גב אל גב, כאישיות אחת הקרויה "אדם". אך כדי שיתחולל מפגש אמיתי ביניהם, ניסר אותם הקב"ה לשניים והפך את חוה לאישיות עצמאית. בקבלה מבואר, כי כך גם בעולמות העליונים: בכל שנה חוזר על עצמו תהליך הנסירה, בו הקב"ה והשכינה נסדרים ונפרדים – ומתאחדים פנים אל פנים בשמיני עצרת. בכל יום של עשי"ת ננסרת מז"א ספירה אחת של המלכות ונבנית כספירה עצמאית, עד ל"מלכות שבמלכות" הנבנית ביום הכיפורים. ביום הראשון של ראש השנה, אם כן, נבנה הכתר שבמלכות: הכתר הוא הרצון, וכשמדובר במלכות היינו הרצון למלכות שמים – הרצון במלך המשיח. היום הראשון של ראש השנה, לפיכך, צריך להיות מוקדש לרצון ודמיון אודות המשיח – כפי שעורר הבעל שם טוב בתלמידיו. על העוצמה הדרושה לרצון והחזון הזה, ניתן לדרוש את מילות התפילה "תקע בשופר גדול לחרותנו" – עלינו לתקוע עמוק בלב, את

להחבריא קדישא של הבעל שם טוב היה בית מיוחד מחוץ לעיר, שבו היו מתוועדים אחר כל תורה שאמר הבעל שם טוב, לישא ולתן בדבריו הקדושים. פעם אמר הבעל שם טוב ביום ראשון של ראש השנה, תורה על "תקע בשופר גדול לחרותנו", ואחר התורה נכנס תכף לחדרו וסגר הדלת אחריו, והחבריא הלכו כדרכם לבית שמחוץ לעיר.

ובבית הבעל שם טוב נתגדל אז צעיר בן שש עשרה שנה, בן הרב רבי יצחק דוב, אחיו של בעל מאיר נתיבים. הוא לא היה הולך יחד עם החבריא לביתם המיוחד, מחמת גילו הרך. כשנשאר לבדו בבית הבעל שם טוב, אחר התורה באותו ראש השנה, התחיל נדמה לו ברעיונו כי היום יבוא משיח, ובכל רגע ורגע נתחזק הדמיון במחו יותר ויותר אשר תכף יבוא המשיח לעיר. ותפעם רוחו מאד מחזק הדמיון, ואין איש מאנשי הבית להפיג את רוחו לפניו, עד כי ממש כמעט לא נותרה בו נשמה. והחליט לרוץ אל החבריא ולספר לפניהם, אולי יפיגו דמיונו.

תכף רץ מבית הבעל שם טוב בבהלה גדולה דרך רחוב העיר, וכל הרואים שאלוהו על מה הוא רץ, והוא אינו משיב כלום, עד כי הגיע למקום התוועדות החבריא. נכנס במרוצה אל הבית, וראה את כל החבריא יושבים סביב השלחן וכח הדבור אין בהם, כי לכולם נדמה כברור גמור שתכף יבוא משיח. ישב אף הוא ביניהם, עד שהגיע זמן צאת הכוכבים של ליל שני של ראש השנה, ומיד נפסק מכלם הרעיון, וחזרו העירה.

[סיפורי חסידים]

כשהתעוררות להשתפרות ניתנת מלמעלה. כך פעלה תורת הבעל שם טוב באותו ראש השנה, וכך תפעל בעזרתו יתברך גם בשנה הזו – עד לביאת משיח תכף ומיד בפועל ממש.

השופר הגדול של משיח. אך מהו השופר הזה? בדברי חז"ל נדרש השופר מלשון שיפור – "שפרו מעשיכם!". אך השופר הגדול, השיפור הגדול שמכין את ביאת המשיח, הוא

ניגון

554 | כ"ה אלול תשפ"ג ליהודה ליב הרמתי

♩ = 68

4

7

10

1 2 D.C.

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

פעילות ציבורית מול שלום בית

עד לפני מספר שנים עסקתי בפעילות ציבורית באופן קבוע ובתפקיד רשמי. לפני כמה שנים גם בעקבות קשיים בפרנסה וגם בעקבות רצונה של אשתי שאעזוב את התפקיד הרשמי ואת תחום הפעילות הציבורית, החלטתי לעזור ולמצוא עבודה מכניסה בתחום אחר.

בשנה האחרונה הרהרתי רבות בחזרה לעיסוק בתחום הפעילות הציבורית, אני מרגיש שיש לי מה לתרום, גם אם זה יהיה רק באופן חלקי. דיברתי על כך עם אשתי והיא עדיין מאוד מתנגדת שאקח על עצמי תפקיד ציבורי. לטענתה זה יזיק למשפחה וגם לא יהיה טוב עבורי. לאור זאת אני מאוד מתלבט ואשמח לעצת הרב – האם לחזור לעסוק בתחום ובאיזה אופן?

מענה:

שמחתי לקרוא שעלת בדעתך שטוב יהיה לחזור לפעילות

ציבורית. זה לא חייב להיות תפקיד רשמי כו' (שבזה לא ניחא לאשתך) אלא כתוספת לעבודה הקבועה – להגיע ל'פנים חדשות' (מה טוב שיהיו אנשים עם השפעה על הצבור) ולעניין אותם ברעיונות שלנו לתיקון המדינה וכו'. אם אתה מאמין בצדקת הדרך (ובכלל שמשיח חייב לבוא!), אזי זה יוסיף הרבה חיות ויהווה צינור להמשכת "שפע רב בכל העולמות".

מכתב לאסירים הלאומיים ולעצורים המנהליים

לכל החברים היקרים הנתונים בבית האסורים! אשריכם שנתפסתם על דברי תורה. יהי רצון שתצאו במהרה לחופשי, "בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים", אז תוכלו להשפיע ולהפיץ את הרעיונות הנכונים "בריש גלי" לכל ישראל, ויתקיים בכם

"מבית הסורים יצא למלוק". גם כאשר אתם בבית האסורים, עליכם להאיר את סביבתכם באור כי טוב, כמו יוסף הצדיק ששם שמים שגור בפיו בכל מקום.

התפקיד שלנו הוא "לְפַקֵּחַ עֵינַיִם עֲרוּרוֹת לְהוֹצִיא מִמִּסְגָּר אֲסִיר מִבֵּית כְּלֵא יִשְׁבִּי חֶשֶׁף". עם ישראל בכלל נתון עדיין במאסר הגלות (ושכינה אתנו בגלותא), במאסר של דעות משובשות ושגויות, גלות הדעת ("לכן גלה עמי מבלי דעת") וגלות הדבור, "וַתְּהִי הָאָמֶת נְעֻדָּת וְסֵר מִרְעַם מִשְׁתּוֹלָל". לכן עלינו להרבות ולהפיץ תורה ודעת. תיקון הדעת מתחיל בהבדלה ("אם אין דעת הבדלה מנין") בין טוב לרע, בין אור לחשך ובין ישראל לעמים, ובכוחו להמתיק לבסוף את כל המציאות. בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

כֵּךְ בַּיּוֹם תִּחַלְתְּ אֶתְּלֵךְ

הַיּוֹם בְּשֵׁלֶסֶט

מי לא מכיר את רוני, אב הבית בתלמוד-תורה שלנו? אין ילד שלא מכיר אותו. לא רק בגלל שהחדר שלו נמצא בקומת הכניסה למבנה, אלא בגלל הפעילות הבלתי-פוסקת שלו. הוא מתרוצץ כל היום מפתה לכיתה ומטפל בבטעיות שצצות. פעם זה המזגן של כיתה ו' שהתחיל לקרטע, פעם זו הגדר בחצר האחורית שהתחילה להתנדנד ופעם זו הנזילה ממתקן המים הקרים. ידיו עמוסות עבודה והוא עושה אותה בחריצות ובמרוץ. לא אגזים אם אמר שאין פנה אחת בשטח המוסד שהוא אינו מכיר. צרור המפתחות המנפח שצמוד למכנסיו יעיד – לכל חפץ יש חדר ולכל חדר יש מפתח, והוא, רוני, חולש על הכל. אפלו כשהמנהל רוצה לדעת היכן נמצא ציוד נצרך, מקלי נקיון ועד ציוד הצלום, הוא פונה אליו. האם נכון יהיה לומר שרוני הוא מלך על הציוד בתלמוד תורה? שכלי הנקיון או ציוד הצלום הם הנתינים שלו?

ראש השנה הגיע!

שנת ה'תשפ"ד לבריאת העולם הולכת ומסתגמת ושנה חדשה, שנת ה'תשפ"ה, כבר עומדת לה בפתחנו ובפינו תפלה עצומה – "תכלה שנה וכו', תחל שנה וברכותיה!". אנו יודעים כי מגנו השנים שאנו מונים הוא כף וכף לבריאת העולם, ולכן מתבקש היה שראש השנה יחול בכל שנה בדיוק ביום בו החלה בריאתו, ביום הראשון בו פקד ה' "יהי אור". אולם למרבה הפלא את ראש השנה אנו מצינים בתאריך שונה! יום הבריאה הראשון התרחש שבוע קדם לכן, ביום כ"ה לחדש אלול, ואלו התאריך המכר לנו בראש השנה, א' תשרי, היה למעשה כבר היום הששי לבריאה, היום בו נברא האדם.

השאלה המתבקשת היא, כמובן, מדוע? למה שלא נחגג את ראש השנה ביום המדיק בו נברא העולם? מדוע אנו ממתינים עד ליום בו נברא האדם?

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"ה הרב שילה אופן.

את ההרגשה שהדבר נעשה לטובתם. אם המלך רוצה שהעם ישתף פעולה עם החלטותיו הוא צריך לתת להם תחושה שהם שייכים למלחמה ולנצחון, וממילא עליהם להיות מגיסים אליה גם באמצעות ממונם.

יותר מכן, המלך לא רק מוליך את העם אלא גם חשוב לו לשמע את דעתם והלך רוחם כלפיו וכלפי דרוו ההנהגה שלו. המלך יודע גם להמליך להתיעץ עם אחרים. נכון, הוא לא מעלה לדיון כל נושא בפני כלם, אחרת לא יהיה לדבר סוף, אבל הוא בהחלט יהיה מעניין לנודא שהמטרה אליה הוא חותר ופועל אכן מתגשמת ודרך מתקבלת על דעת הצבור.

למעשה, ההבדל בין מלך לשליט הוא ההבדל בין הדומם לאדם המדבר. השליט מתייחס אל האזרחים כאל חפצים דוממים. כמו שרוני, אב הבית, לא מתיעץ עם כלי הנקיון כגם לשליט לא כל כך אכפת מדעתם של נתיניו. אבל המלך מוליך על בני אדם, אותם הוא שואף להוביל ולהוליך, ומשום כך לא רק שחשוב לו לשמע את דעתם, אלא שהוא מעניין שהם יקבלו אותו עליהם למלך.

סדר כפ' א' א

נשוב אל בריאת העולם: הימים הראשונים מקדשים לבריאת הדומם – השמים והארץ. אליהם מצטרף ביום

קצת מצחיק להתבטא כך. מדוע? כי מלכה אינה על חפצים דוממים. אולי נכון יהיה לומר שרוני שולט במצב, אבל שליטה אינה מלכה. שליט הוא מי שהכל סרים למשמעתו, אבל לא דוקא מתוך רצון והסכמה.

לדגמה, יש מדינות בעולם בהן אין זכות לאנשים להביע את דעתם. מה שמחליט השליט – כך יהיה, ואוי ואבוי למי שיעז להשמיע עליו דברי בקורת, וכל שכן למי שיעז להמרות את פיו ולנהג אחרת מהוראותיו. לכן, מי שמחליט היכן יהיו מנחים כלי הנקיון או שקובע מתי הם ישנים וזקוקים להחלפה הוא סוג של שליט. הוא אינו זקוק להסכמתו של המטאטא...

מלכות כפ' א'

לעמת זאת, מלך הוא כבד משהו אחר לגמרי. מלך נקרא בשמו על שם דרוו הפעלה שלו – הוא מוליך את העם. לדגמה: הוא יכול להחליט שפעית, בזמן המלחמה, יש צורך למלא את קפת המדינה ולכן יש להטיל מס נוסף על האזרחים. הוא יכול ויתכן וזו תהיה החלטה נכונה, אבל לא פחות מכן חשובה הדרך בה הוא יבצע את החלטתו. הוא יכול להוציא הודעה סתמית, לשלח דוחות תשלום ואף לדאג לאכף את בצווע התשלום בדרךכים שונות העומדות לרשותו, אבל מלך טוב ישאף לתת לאזרחים

אליו, שַׁיֵּאמַר לוֹ "אָבָא, אֲנִי זָקוּק לָךְ!".
וְהַדְבָר הַזֶּה קוֹרָה בְּסִיּוּם הַבְּרִיאָה, בַּיּוֹם
הַשְּׁשִׁי, בַּיּוֹם א' בְּתִשְׂרִי.

אֵת הַמְדוּר פְּתַחְנוּ עִם הַשְּׂאֵלָה מְדוּעַ
רֵאשׁ הַשָּׁנָה מִמֵּתִין עַד לְסוּפָהּ שֶׁל
הַבְּרִיאָה, וְכַעַת הַשְּׂאֵלָה מִתְחַדְדֵת יוֹתֵר:
מְדוּעַ ה' מִמֵּתִין עִם **בְּרִיאַת הָאָדָם** עַד
לְסוּפָהּ שֶׁל הַבְּרִיאָה? אֵלֶּא שֶׁהַסּוּף מְגַלֵּה
לִי מִשֶּׁהוּ עַל הַהֲתַחֲלָה. עוֹד לִפְנֵי שָׁה'
מִתְחִיל לְבְרֹא אֵת הָעוֹלָם כְּבָר נִמְצָא
הָאָדָם — "יִשְׂרָאֵל עָלוּ בַּמַּחְשָׁבָה".
תְּכַלִּית הַבְּרִיאָה קִדְמָה לַבְּרִיאָה עֲצֵמָה,
וְ"סוּף מַעֲשֵׂה" עָלָה "בַּמַּחְשָׁבָה תַּחֲלָה",
וְזֶה אוֹמֵר לִי שֶׁעַד שֶׁהַמַּטְרָה שֶׁל הַבְּרִיאָה
לֹא הִשְׁלֵמָה — לֹא הִסְתַּיְמָה הַבְּרִיאָה.
יוֹם בְּרִיאַת הָאָדָם הוּא יוֹם מְלוּי
כְּוֹנֵת הַבְּרִיאָה וּמְמִילָא אִין מִתַּאִים יוֹתֵר
מִמֶּנּוּ לְהִיּוֹת יוֹם הַהֲכַתְרָה שֶׁל ה' לְמַלְךְ
עַל הָעוֹלָם!

שְׁנֹזְכָה לְהַכְתִּיר אֵת ה' לְמַלְךְ עַל
הָעוֹלָם כְּלוֹ!

לְשָׁנָה טוֹבָה תִּפְתָּבוּ וְתַחֲתִמוּ!
שָׁנָה טוֹבָה וְשִׁבְתָּ שְׁלוֹם וּמְבָרְךְ!

5?

הַשְּׁלִישִׁי לַבְּרִיאָה גַם הַצּוּמָח. הַצּוּמָח
מְרַכֵּב גַם הוּא מִחֻמְרִים דּוּמְמִים, אָבָל
חֻמְרִים אֵלּוּ מְקִימִים יַחַד תְּנוּעָה שֶׁל
צְמִיחָה וְהַתְּפַחְחוּת שְׁאִין לְדוּמָם. הַגְּרָעִין
נוֹבֵט, הַנְּבֵט מוֹצִיא גְבָעוּל, הַגְּבָעוּל
מִתְרוּמָם וְהוֹפֵךְ לִיצוּר צוּמָח. בַּיּוֹמִים
הַבָּאִים יִצְטָרְפוּ לְעוֹלָם גַם בַּעֲלֵי הַחַיִּים,
וְהַתְּנוּעָה שֶׁלָּהֶם כְּבָר אַחֲרֵת לְגַמְרִי. הֵם
מִמֵּשׁ נְעִים מִמְקוֹם לְמְקוֹם. בְּתַחֲלָה אֵלּוּ
נִבְרָאִים שֶׁמַּעַל הַקִּרְקַע אוֹ מִתַּחַתֶּיהָ
— הַעוֹפּוֹת וְהַדְּגִים בַּיּוֹם הַחֻמְיָשִׁי —
וּבְהַמְשָׁה, בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי, נִבְרָאוּ גַם שְׂאֵר
בַּעֲלֵי הַחַיִּים הַמִּתְגוֹרְרִים בְּתוֹכָהּ.

וּמִי נִשְׂאֵר לְסוּף? דִּיקָא עִם הָאָדָם, נִגְדֵר
הַבְּרִיאָה, מִמֵּתִין ה' עַד לְסִיּוּם הַבְּרִיאָה
כְּלָה. רַק כְּאֲשֶׁר הָעוֹלָם מְלֹא מִהַדוּמָם,
הַצּוּמָח וְהַחַי בּוֹרָא ה' אֵת הָאָדָם הַמְדַבֵּר.
כֶּה שְׁלִמְעֵשָׂה, עַד בְּרִיאַת הָאָדָם אִין לֵה'
עַל מִי לְמַלְךְ. הַבְּרִיאָה דּוּמְמַת וְה' שׁוֹלֵט
עַל עוֹלָמוֹ. שׁוֹלֵט, אָבָל עֲדִין לֹא מְלָךְ.
רַק בְּרָגַע שְׁבוּרָא ה' אֵת הָאָדָם מִתְגַּלֵּה
הַתְּכַלִּית לְשִׁמָּה נִבְרָא הַכֹּל. ה' מַעֲנִין
לְהַגִּיעַ עַד לְעוֹלָם הַגְּשָׁמִי, עַד לְדוּמָם,
וּלְמִצָּא בּוֹ מִישֶׁהוּ שׁוֹיְפָנָה אֵלּוּ, שְׁיִקְרָא

”פֶּתַח חוֹן פֶּה לְמִיחָלִים לָךְ” – זו אחת הבקשות המובהקות בראש השנה, בו אנחנו ממליכים את ה' בעולם. המלכות מתבטאת בכח הדיבור, ”בְּאֶשֶׁר דִּבֶּר מֶלֶךְ שְׁלֹטוֹן”, עד שהמלך נקרא ”דַּבָּר אֶחָד לְדוֹר”, ועל הנהגת ישראל את העולם כולו אנחנו אומרים לפני התקיעות בראש השנה ”דַּבָּר עִמָּים תִּחְתִּינוּ”.

בשנה הבאה עלינו לטובה – תהא שנת פה – עלינו להשתמש בפה בקדושה. כמובן, תיקון הפה מתחיל מ”סוד מרע”, שמירתו מדיבורים אסורים – לשון הרע, רכילות, ניבול-פה וליצנות – אבל העיקר הוא ה”עשה טוב”, השימוש בפה כדי לבטא את האמונה והאמת של ה' בעולם כולו. כאשר נבטא, בחכמה ובגבורה, את דבר ה' – נוכל להשפיע על כל באי עולם, שיעזבו את אליליהם ויכירו במלכות ה', ”וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיָה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד”.

השיעורים הפותחים את הגליון, שיעורים ראשונים על שנת תשפ”ה, פותחים פתח לשליחות העיקרית של השנה הבאה עלינו לטובה – הבאת דבר ה' לעולם כולו, ”לתקן עולם במלכות ש-די”, עד לקיום היעוד ”כִּי אֲזַ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְקֹרֵא כָּלֵם בְּשֵׁם ה' לְעַבְדוֹ שְׂכֵם אֶחָד”.

פדיון כפרות

צדקה ומרפא

מכינים שנה חדשה

היו שותפים בתרומה להפצת "נפלאות"

<https://bit.ly/donate-ge2> | boazy4@gmail.com | 052-4295164